

Rapport 2021/26 | For Sametinget

DEANU GIELLAGÁDDI
TANA SAMISKE SPRÅKSENTER

Evaluering og utredning av Sametingets organisering av læremiddelutvikling

Eivind Bjørkås, Stine Mari Godeseth, Mari Brekke Holden, Håvald Hansen, Sverre Porsanger og Ingeborg Rasmussen

Dokumentdetaljer

Tittel	Evaluering og utredning av Sametingets organisering av læremiddelutvikling
Rapportnummer 2021/26	2021/26
Forfattere	Eivind Bjørkås, Stine Mari Godeseth, Mari Brekke Holden, Håvald Hansen, Sverre Porsanger og Ingeborg Rasmussen
ISBN	978-82-8126-529-5
Prosjektleder	Ingeborg Rasmussen
Kvalitetssikrer	John Magne Skjelvik
Oppdragsgiver	Sametinget
Dato for ferdigstilling	8. juni 2021
Kilde forsidefoto	https://www.pexels.com/
Tilgjengelighet	Offentlig
Nøkkelord	Evalueringer, velferd

Om Vista Analyse

Vista Analyse AS er et samfunnsfaglig analyseselskap med hovedvekt på økonomisk utredning, evaluering, rådgivning og forskning. Vi utfører oppdrag med høy faglig kvalitet, uavhengighet og integritet. Våre sentrale temaområder er klima, energi, samferdsel, næringsutvikling, byutvikling og velferd. Utdanningssektoren inngår som en viktig del under velferd, og vi kan vise til en rekke utredninger og evalueringer innenfor denne sektoren. Vista Analyse er vinner av Evalueringsprisen 2018. Våre medarbeidere har meget høy akademisk kompetanse og bred erfaring innenfor konsulentvirksomhet. Ved behov benytter vi et velutviklet nettverk med selskaper og ressurspersoner nasjonalt og internasjonalt. Selskapet er i sin helhet eiet av medarbeiderne.

Om Deanu giellagáddi

Deanu giellagáddi - Tana samiske språksenter ble etablert i 2002 under det kommunale aksjeselskapet SEG – Samisk nærings- og utredningssenter. Navnet Deanu giellagáddi er et ordspill rundt begrepet deatnogáddi, som betyr elvebredd/tanabredden og som er et kjent begrep i kommunen. Språksenteret er ett av 16 språksentre i Norge som daglig jobber med utvikling av samisk språk i sine hjemkommuner. Språksenteret samarbeider også tett med nabokommunen Utsjok i Finland, og har over flere år jobbet med å utvikle samisk språk i begge kommunene gjennom språkarbeid rettet mot barn og unge i Tanadalen. Her har også et samarbeid mellom skolene Sirma og Utsjok resultert i flere Interreg-prosjekter med fokus på språkutvikling for barn og unge. I Tana kommune har språksenteret igangsatt språkarenaer for de samiske barnehagene og har også ansatt en egen tospråklig pedagog som utvikler språkarenaer i skoler og barnehager. Språksenteret har også tidligere hatt flere prosjekter i samarbeid med de samiske barnehagene i Tana, blant annet Gollegiisá – samisk, pedagogisk materiell, som gikk ut på å utvikle materiell til bruk for samiske barnehager.

Forord

Vista Analyse i samarbeid med Deanu giellagáddi har på oppdrag fra Sametinget gjennomført en evaluering der mål-opptåelse ved Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning og hvordan samiske læremidler produsert innenfor tilskuddsordningen blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottakerne og Sametingets læremiddelsentral er vurdert.

Som en del av evalueringen er representanter for tilskuddsmottakere, forvaltning og berørte aktører intervjuet. En stor takk til alle som har brukt av sin tid til å stille opp på intervjuer, svare på spørsmål og/eller delta på workshop. Dere har alle gitt verdifulle bidrag som har vært avgjørende for evalueringen.

Fra Sametinget har Sametingets grunnopplæringsseksjon vært vår kontakt. Vi takker for et konstruktivt og lærerikt samarbeid, en effektiv og ryddig overlevering av data og andre dokumenter som har vært nødvendige for å gjennomføre evalueringen. Takk også til øvrige ressurspersoner hos Sametinget som har bistått oss med kunnskap og bidratt med innspill underveis i prosessen.

Fra Vista Analyse har Mari Brekke Holden koordinert og ledet analysearbeidet og datainnhenting, godt hjulpet av Stine Mari Godeseth og Eivind Bjørkås. Håvald Hansen og Sverre Porsanger, Deanu giellagáddi, har bidratt med samisk språkkompetanse og kulturforståelse, gjennomført intervjuer på samisk, transkribert, oversatt og deltatt i analysen. Ingeborg Rasmussen har vært prosjektleder med John Magne Skjelvik som kvalitetssikrer.

8. juni 2021

Ingeborg Rasmussen
Prosjektleder/Partner
Vista Analyse AS

Innhold

Čoahkkáigeassu ja konklusuvnnat	5
Sammendrag og konklusjoner	9
1 Innledning	12
1.1 Evalueringens formål og mandat	12
1.2 Organisering av rapporten	13
2 Evalueringsdesign	14
2.1 Resultatkjede og evalueringsspørsmål	14
2.2 Evalueringsgrunnlag	15
2.3 Hva er en god tilskuddsordning?	17
3 Om tilskuddsordningen.....	21
3.1 Dagens tilskuddsordning (2020)	21
3.2 Endringer i løpet av evalueringsperioden	23
3.3 Tidligere evalueringer av tilskuddsordningen	25
4 Tilskuddsordningen i tall	30
4.1 Oversikt over søknader, tildelinger og budsjett	30
4.2 Antall søknader og innvilgede søknader	31
4.3 Tildelinger per mottaker	32
4.4 Mange prosjekter blir utsatt	32
4.5 Avbrutte prosjekter	32
5 Forvaltning og erfaring.....	35
5.1 Utfordringer for samisk læremiddelproduksjon	35
5.2 Forvaltningen av tilskuddsordningen	36
5.3 Endret vedtaksmyndighet om utsettelse og politiske prioriteringer	36
5.4 Effektiv gjennomføring av prosjekter	37
5.5 Markedsføring og tilgjengeliggjøring av læremidlene	40
5.6 En særskilt utfordring for administrasjon: Tilleggsbevilgninger over statsbudsjettet	41
5.7 Oppsummering og diskusjon	42
6 Evaluering	44
6.1 Målet om å utvikle læremidler i alle fag er vanskelig å nå	44
6.2 Hvor er forbedringspotensialet i en relativt godt utformet og forvaltet ordning?	48
6.3 Brudd i resultatkjeden mellom produksjon av læremidler og tilgang for brukerne	52
6.4 Våre anbefalinger	54
Vedlegg	56
A Evalueringens mandat	57
B Intervjuguider	60

Čoahkkáigeassu ja konklusuvnnat

Dán raporttas evalueret mii Sámedikki ohcanvuđot oahpponeavvuid doarjjaortnegiid boađusjuvssaid, ja mo buvttadeaddjit ja Sámedikki oahpponeavvovuodddáš márkanastet ja ovdanbuktet sáme oahpponeavvuid mat leat buvttaduvvon juolludanortnega bokte. Dárkkisteapmi čájeha ahte juolludeami ulbmil ii leat olahuvvon evaluerenáigodagas, go lea guhkkín eret das ahte lea ráhkaduvvon sáme oahpponeavvut buot fágaide mii lea vuodđooahpahusa oahppoplána ulbmil. Áigodagas juolludanortnet lea dattetge leamaš mearrideaddjin sáme oahpponeavvobuvttadeapmái.

Girječálliid ja jorgaleddjiid váilevuohta, erenoamážit oarjel- ja julevsámegielain, váikkuha sihke buvttadankapasitehtii ja proševttaid ovdáneapmái. Váilevaš resurssat addet maiddá stuorra hearkivuoda mat čatnasit buohccivuodaide ja eará eret jávkamiidda, nu ahte mánga oahpponeavvoprosšovtta sáhttet guhkit áigái čuozašuvvot go leat kriittalaččat ovttaskasresurssaid hálddus. Juolludanortnet orru leamen relatiiva bures hábmjuvvon ja hálddašuvvon, muhto politihkalaš vuoruheamit mat mannet badjel daid čielga fágalaš beliid juolludemiin sáhttet váikkuhit oahpponeavvobuvttadeami kvalitehtii ja njuovžilvuhtii. Mii guoská márkanastimii ja olámuttu buktimii, orrot jearahallamat čájeheamen ahte oahpaheddiin lea fuones ollislaš govva makkár oahpponeavvut leat gávdnomis. Lágádusain leat heajos insentiivvat oahpponeavvuid márkanastimii mii manná badjel juolludanortnega vuolimus gáibádusa. Mii ávžžuhat eanet doaimmaid vai šaddá oahpponeavvuin beaktiilabbot buvttadeapmi ja márkanastin. Ii leat dattetge realisttalaš olahit áigumuša fitnet sáme oahpponeavvuid buot fágaide almma mearkkašan veara lasseresurssaid haga, sihke čállidresurssaid ja stuorát juolludanrámmaid dáfus.

Juolludanortnet lea mearrideaddjin sáme oahpponeavvobuvttadeapmái

Sámedikki oahpahusa ulbmil lea ahte sáme servodagas lea máhtolašvuohta, gelbbolašvuohta ja dáidu vai sihkkarastá ovdáneami iežas gillii, kultuvrii ja servodateallimii. Buorit oahpponeavvut leat eaktun vai oahpahus galgá optimalalaččat doaibmat. Ohppiin ii leat vuoigatvuohta oahpponeavvuide sámegillii oahpahuslága mielde, vuostálasvuodas oahpponeavvuide mat leat dárogillii ja ođđadárogillii. Sámedikkis lea ovddasvástádus ráhkadit oahpponeavvuid sámegillii vuodđooahpahussii (1.–13. cehkii), sihke dábálaš ja heivehuvvon oahpponeavvuid. Sámediggi juolluda doarjjaruđaid ráhkadit ja buvttadit sáme oahpponeavvuid dan golmma oahpahusgillii davvi-, julev- ja oarjelsámegillii dan dihtii go ii gávdno márkanvuodđu gávppálaš almmuhemiide. Sámediggi lea válđoáššin initieren oahpponeavvobuvttadeami ohcanvuđot juolludemiide.

Ulbmil ahte ráhkadit oahpponeavvuid buot fágaide lea váttis olahit

Juolludanortnega ulbmil lea ahte “Sámediggi ráhkada oahpponeavvuid buot sámegielaide juohke fágii ja mat čuvvot vuodđooahpahusa oahppoplána”. Evalueren čájeha ahte juolludanortnega ulbmil ii leat olahuvvon evaluerenáigodagas (2012–2020). Dušše 39 proseantta fágain ledje 2018:s ollásit dahje belohakkii oahpponeavvut mat gokčēt gustojeaddji oahppoplána gáibádusaid, ja julev- ja oarjelsámegillii ledje logut fas 19 ja 24 proseantta, eai rehkenasto oahpponeavvut mat leat gaskandagus. Mielde rehkenaston oahpponeavvut mat leat gaskandagus lassána davvisámegillii proseantalohku 72:i, 40 prosentii julevsámegillii ja 50 prosentii oarjelsámegillii. Oassi lea lassánan áiggi mielde oahppoplánaáigodagas (2006–2020), muhto dálá juolludanrámmain eai geargan ráhkadit

oahpponeavvuid eai beallái ge fágaide ovdal go ođđa oahppoplánaáigodat álggii. Danne lea váilevaš oktiiheiven gaskkal juolludanortnega ulbmila ja ekonomalaš rámma. Lea dattetge veara mearkašit ahte juolludanortnet lea mearrideaddjin vai oahpponeavvuid sáhtta ráhkadit. Hástalus lea ahte mánnga prošeavtta manjonit. Jagis 2020 lea politihkalaš dássi (Sámediggeráđđi) meannudišgoahtán manjdeami ohcamušain maid hálldahus lea ovdal dahkan. Boađusin das lea leamaš ahte mánnga manjonan prošeavtta leat gárvejuvvon.

Váilevaš čáli- ja jorgaleaddjiresursa lea váldohástalussan

Dehálaš eaktun oahpponeavvobuvttadeamis lea ahte gávdnojit doarvái kvalifiserejuvvon girječállit ja jorgaleaddjit. Dakko lea váilevašvuhta, erenoamážit oarjel- ja julevsámegillii, juoga mii váikkuha sihke buvttadankapasitehtii ja prošeavtta ovdáneapmái. Lágádusat, skuvllat, Sámediggi ja eará sáme institušuvnnat gilvalit daid seamma vátna čáli- ja jorgaleaddjiresurssaid alde. Prošeavttat leat sakka gitta ovttaskasolbmui, geat dávjá ráhkadit oahpponeavvuid ollesvirggi lassin omd. oahpaheaddjit. Buohccivuhta ja eará eretjávkan sáhtta dan dihtii buktit stuorra konsekveanssain oahpponeavvoprošeavttaide. Girječállit fitnemis ja váilevaš buvttadankapasitehta dagaha, maid mánnga informántta mitalit, ahte oahpponeavvuid ádjánit beare/menddo guhká ráhkadit. Dan lassin lea namahuvvon ahte doahpagiid ráhkadeapmi dahká ahte prošeavttat ádjánit. Jearahallamiin árvaluvvojit mánnga luovusoastima oahpaheaddji virggiin hui dehálaš prošeavttaid diehttevašvuhtii ja buvttadan-luohetehtivuhtii. Informánttaid bealis geat leat juolludanvuostáiváldit bodii ovdan ahte juolludanáigemearri gidđat lea menddo manjit ja dieđusge hehttehussan oahpaheddjiid friijaoastimii mii guoská skuvlajahká masa juolludeapmi juolluduvvo.

Juolludanortnega hábmen ja hálldašeapmi lea buorre, muhto das leat buoridan vejolašvuodát

Obbalaččat orrot juolludanortnega njuolggadusat bures hábmejuvvon ja hálddašuvvon. Juolludemiid oktavuodas sáhtta Sámediggeráđđi deattuhit eará beroštumiid go dušše daid fágalaš árvvoštallamiid juolludanmearrádusaid prošeaktaohcamušaid kvalitehta dáfus, earret eará mat čatnašuvvet dássidis juolludemiide gielaide gaskkas ja lágádusaid bargosadjeberoštumiide. Jus dat dagaha ahte ahte ii juollut doarjagiid prošeavttaide main lea alimus fágalaš dássi ja buoremus čađahahtti vejolašvuhta, de sáhtta dakkár vuogi mielde gillát oahpponeavvubuvttadeami kvalitehta, bevtolašvuhta ja nuppástuhtindáidu. Gilvu doarjagiid alde sáhtii váikkuhit disiplinnalaččat lágádusaide dahje girječáliide geat ohce doarjagiid. Mii ávžžuhat ahte politihkalaš ulbmilat doalahit bargosajiid lágádusain gieđahallojit juolludanortnega olggobealde, ja ahte juolludanortnet ii geavahuvvo gaskaoapmin vai olaha daid.

Mii árvalat mánnga doaimma eanet effektiiva buvttadeapmái

1. Árvvoštallat oktavuodá gaskkal ambišuvdnadási mihttomearrehábmemis ja juolludanrámmas.
2. Dárkkistit referánsajoavkkuid ja korrektuvrralohkamiid juolludanmávssuid.
3. Lágidit vai sáhtta lasihit girječáliid ja jorgaleddjiid friijaoastimiid.
4. Árat ohcanáigemearri ja juolludeapmi.
5. Doaibmilabbo doabaráhkadeapmi.
6. Geavahit jorgalemiid ja ođadit oahpponeavvuid dakko gokko lea heivvolaš.
7. Buoret ovttahttin olámuttus oahpahus- ja oahpponeavvobuvttadeami resurssain.

8. Politihkalaš mihttomearit bargosajiidbisuheamis galggašedje dollojuvvot juolludanortnega olggobealde.
9. Buoret ávkkestallan iešbuvttaduvvon oahpponeavvuin.

Oahpponeavvuid márkanastin ja olámuddobuktin sáhtašii buoriduvvot

Juolludemiidvuostáiváldiin lea geatnegasvuohta oahpponeavvuid márkanastit ja distribueret. Otná juolludanortnega hápmi bidjá áibbas uhcán gáibádusaid márkanastimii go juolluda doarjagiid, ja eaktuda ahte juolludanvuostáiváldit/lágádusat ieža váldet ovddasvástádusa oahpponeavvuid márkanastimii. Dábálamos vuohki juolludanvuostáiváldiin duhtadit juolludanortnega gáibádusaid oahpponeavvuid márkanastimis lea ahte almmuhit oahpponeavvuid iežaset neahttasiidduin. Juolludanvuostáiváldiid jearahallamiin boahtá ovdán ahte mánga lágádusa barget márkanastindoaimmaid vel lassin, nugo neahttagávpi, njuolgga informašuvdna skuvllaide, distribušuvdna girjegávppiide, informašuvdna sosiála mediain, čájáhusat giellaguovddážiin, lágideamit maid Sámediggi lágida ja sullasaččat. Moadde lágádusa leat maid leamaš mielde oahpponeavvogierdomátkkis.

Sámedikkis lea ovddasvástádus oahpponeavvuid márkanastimii ja olámuddobuktimii. Sámediggi addá juolludemiid oahpponeavvoportálii Ovttas|Aktan|Aktesne, doppe leat olámuttos oahpponeavvut ja doppe lea maid iešráhkaduvvon oahpponeavvuid juohkinarena ja oahpponeavvuidbuvttadanreaidut. Oahpponeavvoportála ovttasbargá Sámedikki oahpponeavvoguovddážiin resurssaid olggos luoikama oktavuodas.

Oahpaheddjiin lea fuones oppalašgovva oahpponeavvuin mat juo gávdnojit

Vai juolludanortnet doaimmašii nu mo lea jurddašuvvon de lea eaktun ahte oahpponeavvut bohtet geavaheddjiid olámuddui, nu daddjon oahpaheaddjiide ja ohppiide. Jearahallamat čujuhit dan guvlu ahte oahpponeavvuid ráhkadeami/buvttadeami ja distribušuvnna čanastat lea heitot. Oahpaheaddjit vásihit ahte sis lea fuones oppalašgovva oahpponeavvuin mat juo gávdnojit ja sávašedje ahte gávdnošii buoret bajilgova go dan maid Ovttas|Aktan|Aktesne addá. Ovttas|Aktan|Aktesne geavaha ollu resurssaid gávdnat makkár oahppoplánaulbmiliid ieš guđet oahpponeavvut gokčet, vai sii sáhttet čilget daid iežaset neahttasiidduin.

Lágádusain leat heajos insentiivvat oahpponeavvuid márkanastimis

Jearahallamiin boahtá ovdán ahte lágádusat uhcán beroštit oahpponeavvuid márkanastimis. Go márkanvuodđu lea nu unni, de ii leat fitnodekonomalaččat gánnáhahtti vuoruhit márkanastima, go vuovdinsisaboadut eai vurdojuvvo mannat badjel márkanastingoluid. Lágádusain lea nuppe dáfus heajos insentiivvat márkanastit oahpponeavvuid badjel dan minimála meari maid Sámediggi dohkkeha. Mánga juolludanvuostáiváldi namuhedje ahte livččii dárbu lassedoarjagiidda jus galggašii eanet márkanastit lágádusaid bealis.

Mii ávžžuhat lassedoaimmaid vai buoridivččii márkanastima ja olámuddobuktima

1. Olámuddobuktin gáibádus galggašii váldojuvvot mielde mihttomearrehábmemii ja boadusjuvssa kriteriaide.

2. Váldojuvvo atnui dakkár gáibádus juolludanvuostáiváldiide ahte čilgejit makkár oahppoplánamihtuid oahpponeavvut gokčet. Oahpponeavvus galgá bohtit ovdan makkár oahppoplánamihtu dat gokčá ja guđemuš oahppoplána.
3. Čilget geas lea márkanastin ja olámuddobuktin ovddasvástádus. Dan sáhhtá dahkat juogo:
 - a. Lassegáibádusat juolludanvuostáiváldiide, juolludanortnega siskkabealde, dahje ahte
 - b. Sámediggi váldá márkanastin ja olámuddobuktin váldoovddasvástádusa, ja nanne Ovttas|Aktan|Aktesne ja/dahje Sámedikki oahpponeavvoguovddáša dan oktavuodas.
4. Buoreddit Ovttas|Aktan|Aktesne-neahttasiidduid vai eambo oahpaheaddjit geavahišgohtet dan ja dasa lassin buoridit oahpaheddjiide info/oahpaheami vai sii álget dan geavahit.

Sammendrag og konklusjoner

I denne rapporten evaluerer vi måloppnåelsen av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning for læremiddelutvikling, og hvordan samiske læremidler produsert innenfor tilskuddsordningen blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottakerne og Sametingets læremiddelsentral. Gjennomgangen viser at målet for tilskuddsordningen ikke er nådd i evalueringsperioden, da man er langt unna å ha utviklet samiske læremidler i alle fag i tråd med læreplanene i grunnopplæringen. Tilskuddsordningen har imidlertid vært avgjørende for samisk læremiddelproduksjon i perioden.

Mangel på forfattere og oversettere, særlig innen sør- og lulesamisk, påvirker både produksjonskapasiteten og fremdriften i prosjektene. De begrensede ressursene gir også stor sårbarhet knyttet til sykdom og annet fravær, slik at mange læremiddelprosjekter kan bli langvarig utsatt fordi man er kritisk avhengig av enkeltressurser. Tilskuddsordningen fremstår relativt godt utformet og forvaltet, men politiske prioriteringer av hensyn utover de rent faglige i tildelingene kan gå på bekostning av kvalitet og effektivitet i læremiddelproduksjonen. Når det gjelder markedsføring og tilgjengeliggjøring, indikerer intervjuene at lærerne opplever å ha dårlig oversikt over tilgjengelige læremidler. Forlagene har svake insentiver til markedsføring av læremidler utover minstekravet i tilskuddsordningen. Vi anbefaler flere tiltak for mer effektiv produksjon og bedre markedsføring av læremidler. Det er imidlertid ikke realistisk å nå målet om samiske læremidler i alle fag uten betydelig ekstra ressurser, både i form av forfatterressurser og større tilskuddsramme.

Tilskuddsordningen er avgjørende for samisk læremiddelproduksjon

Sametingets mål for opplæring er at det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Gode læremidler er en viktig forutsetning for at opplæringen skal fungere optimalt. Elever har ikke rett til læremidler på samisk etter opplæringsloven, i motsetning til læremidler på bokmål og nynorsk. Sametinget har ansvar for utviklingen av læremidler på samiske språk for grunnopplæringen (1.-13. årstrinn), både ordinære og særskilt tilrettelagte læremidler. Sametinget bevilger tilskuddsmidler til utvikling og produksjon av samiske læremidler på de tre undervisningsspråkene nord-, lule- og sørsamisk da det ikke finnes markedsgrunnlag for kommersielle utgivelser. Sametinget har i hovedsak initiert læremiddelutvikling gjennom søkerbasert tilskudd.

Målet om å utvikle læremidler i alle fag er vanskelig å nå

Målet med tilskuddsordningen er at «Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen». Evalueringen viser at målet for tilskuddsordningen ikke er nådd i evalueringsperioden (2012-2020). Kun 39 prosent av fagene hadde i 2018 helt eller delvis dekkende læremiddel på nordsamisk etter gjeldende læreplan, og for lule- og sørsamisk var andelen hhv. 19 og 24 prosent, ikke inkludert læremidler under utvikling. Medregnet læremidler under utvikling øker andelen til hhv. 72 prosent på nordsamisk, 40 prosent på lulesamisk og 50 prosent på sørsamisk. Andelen har økt over tid i løpet av læreplanperioden (2006-2020), men med eksisterende tilskuddsramme rakk man ikke å utvikle læremidler i halvparten av fagene engang før ny læreplanperiode begynte. Det er følgelig manglende samsvar mellom målet for tilskuddsordningen og den økonomiske rammen. Det er likevel verdt å understreke at tilskuddsordningen har vært avgjørende for at læremidler har blitt utviklet. Det er en utfordring at mange prosjekter blir forsinket. Fra 2020 har politisk nivå

(Sametingsrådet) tatt over behandlingen av søknader om utsettelse fra administrasjonen. Som en følge av dette har flere forsinkede prosjekter blitt avsluttet.

Få forfatter- og oversetterressurser er hovedutfordringen

En viktig forutsetning for læremiddelproduksjon er tilstrekkelig tilgang på kvalifiserte forfattere og oversettere. Dette er det mangel på, særlig innen sør- og lulesamisk, noe som påvirker både produksjonskapasiteten og fremdriften i prosjektene. Forlagene, lærerne, Sametinget og andre samiske institusjoner konkurrerer om de samme knappe forfatter- og oversetterressursene. Prosjektene er svært avhengige av enkeltpersoner, som ofte utvikler læremidler ved siden av fulltidsstilling som lærer. Sykdom og annet fravær kan dermed få store konsekvenser for læremiddelprosjektene. Forfattertilgangen og den begrensede produksjonskapasiteten medfører, ifølge flere av informantene, at det utvikles læremidler i et altfor sent tempo. I tillegg ble det nevnt at terminologiutvikling fører til at prosjektene tar tid. I intervjuene vurderes flere frikjøp fra lærerstillingene som viktig for forutsigbarheten og leveringssikkerheten i prosjektene. Fra informanthold blant tilskuddsmottakerne kom det frem at tidspunktet for tildeling av tilskudd er for sent på våren og følgelig til hinder for å søke om frikjøp av lærere fra det skoleåret søknadsmidlene tildeles.

Utformingen og forvaltningen av tilskuddsordningen er god, men har rom for forbedringer

Samlet sett fremstår tilskuddsregelverket som godt utformet og forvaltet. Ved tildelingen av tilskudd kan Sametingsrådet vektlegge andre hensyn enn rent faglige vurderinger av kvaliteten på prosjektsøknadene i sine tildelingsbeslutninger, blant annet knyttet til jevn fordeling mellom språkene og arbeidsplasshensyn i forlagene. Dersom dette fører til at man ikke tildeler midler til prosjektene som holder høyest faglig nivå og med beste evne til gjennomføring, kan en slik praksis gå på bekostning av kvalitet, effektivitet og omstillingsdyktighet i læremiddelproduksjonen. Konkurransen om tilskuddsmidlene kunne virke disiplinerende for forlagene og forfattere som søker om tilskudd. Vi anbefaler at politiske mål om opprettholdelse av arbeidsplasser i forlagene håndteres utenfor tilskuddsordningen, og at tilskuddsordningen ikke brukes som et middel for å nå disse.

Vi anbefaler flere tiltak for mer effektiv produksjon

1. Vurdere sammenhengen mellom ambisjonsnivå i målformuleringen og tilskuddsrammen.
2. Gjennomgå tilskuddssatsene for referansegrupper og korrekturlesning.
3. Tilrettelegge for økt frikjøp av forfattere og oversettere.
4. Tidligere søknadsfrist og tildeling.
5. Mer effektiv terminologiutvikling.
6. Bruke oversettelse og oppdatering av læremidler der det er hensiktsmessig.
7. Bedre koordinering av tilgjengelige ressurser innen opplæring og læremiddelproduksjon.
8. Politiske mål om opprettholdelse av arbeidsplasser bør holdes utenfor tilskuddsordningen.
9. Bedre utnyttelse av egenproduserte læremidler.

Markedsføringen og tilgjengeliggjøringen av læremidlene kan forbedres

Tilskuddsmottakerne har ansvar for markedsføring og distribusjon av læremidler. Dagens utforming av tilskuddsordningen stiller svært få krav til markedsføring ved tildeling av tilskudd, og forutsetter at tilskuddsmottaker/forlagene selv tar ansvar for markedsføring av læremidlene. Den vanligste måten tilskuddsmottakerne tilfredsstiller tilskuddsordningens krav om markedsføring av læremidlene er å omtale læremidlene på egne hjemmesider. I intervjuer med tilskuddsmottakerne kom det frem at flere forlag gjør markedsføringstiltak utover dette, som nettbutikker, direkte informasjon til skolene, distribusjon til bokhandlere, informasjon i sosiale medier, utstillinger på språksentre, arrangementer i regi av Sametinget og lignende. Et par forlag hadde også vært med på en læremiddelturné.

Sametinget har også et ansvar for markedsføringen og tilgjengeliggjøringen av læremidlene. Sametinget gir tilskudd til læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Akte, som gir oversikt over tilgjengelige læremidler og er en delingsarena for egenproduserte læremidler og et produksjonsverktøy for læremidler. Læremiddelportalen samarbeider med Sametingets læremiddelsentral om utlån av ressurser.

Det er dårlig oversikt over tilgjengelige læremidler blant lærere

En forutsetning for at tilskuddsordningen skal virke etter hensikten er at læremidlene blir tilgjengelige for brukerne, altså lærerne og elevene. Intervjuene peker på at koblingen mellom utvikling/produksjon og distribusjon av læremidler er svak. Lærerne opplever å ha dårlig oversikt over tilgjengelige læremidler og skulle ønske at det fantes en bedre samlet oversikt enn det Ovtta|Aktan|Akte gir. Ovtta|Aktan|Akte bruker mye ressurser på å finne ut av hvilke læreplanmål de ulike læremidlene dekker, slik at de kan beskrive dette på nettsiden.

Forlagene har svake insentiver til markedsføring av læremidler

Fra intervjuene fremgår det at forlagene er lite opptatt av markedsføring av læremidlene. Siden markedsgrunnlaget er så lite, er det ikke bedriftsøkonomisk lønnsomt for forlagene å satse på markedsføring, da salgsinntektene ikke forventes å overstige markedsføringskostnadene. Forlagene har med andre ord svake insentiver til å markedsføre læremidlene utover det minimum som Sametinget godkjenner. Flere av tilskuddsmottakerne uttrykte at det er behov for ytterligere støtte dersom det skal markedsføres mer fra forlagenes side.

Vi anbefaler flere tiltak for bedre markedsføring og tilgjengeliggjøring

1. Krav om tilgjengeliggjøring bør tas inn i målformuleringen og kriteriene for måloppnåelse.
2. Krav til tilskuddsmottaker om å tydeliggjøre hvilke læreplanmål som læremidlene dekker bør innføres. Det bør fremgå inne i læremiddelet hvilke læreplanmål det dekker og etter hvilken læreplan.
3. Tydeliggjøre hvem som har ansvaret for markedsføring og tilgjengeliggjøring. Det kan enten gjøres ved:
 - a. Økte krav til tilskuddsmottakerne, innenfor tilskuddsordningen, eller ved at
 - b. Sametinget tar hovedansvaret for markedsføring og tilgjengeliggjøring, og styrker Ovtta|Aktan|Akte og/eller Sametingets læremiddelsentral i forbindelse med dette.
4. Forbedre Ovtta|Aktan|Akte-nettsiden slik at flere lærere vil ta den i bruk, i tillegg til å gi bedre info/kursing for at lærere skal ta den i bruk.

1 Innledning

Sametingets mål for opplæring er at det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Gode læremidler er en viktig faktor for at opplæringen skal fungere optimalt. I henhold til opplæringsloven har samiske elever rett til opplæring i samisk uansett hvor de bor i landet. Elever i grunnskolealder i samiske distrikt (det vil si samisk forvaltningsområde) har rett til opplæring etter de samiske parallelle likeverdige læreplanene, dvs. et samisk opplæringstilbud. Utenfor samiske distrikt har elever i grunnskolealder rett på opplæring på samisk når minst ti elever ønsker det, så lenge det er minst seks elever igjen i gruppa. Elever har ikke rett til læremidler på samisk etter opplæringsloven, i motsetning til læremidler på bokmål og nynorsk.

Sametinget har ansvar for utviklingen av læremidler på samiske språk for grunnopplæringen (1.–13. årstrinn), både ordinære og særskilt tilrettelagte læremidler. Sametinget har som politisk organ ansvar for å definere målsettinger, strategier og tiltak for samisk læremiddelutvikling gjennom planverk og årlige budsjetter. Sametinget har også forvaltningsansvar som tildelingsinstans for virkemidler, oppfølging og kontroll av virkemiddelbruken i henhold til lovverk, regler og retningslinjer. Læremiddelprodusentene/tilskuddsmottakere og Sametingets læremiddelsentral har ansvar for formidling, markedsføring og distribusjon av læremidler.

Sametinget bevilger midler til utvikling og produksjon av samiske læremidler på de tre undervisningsspråkene nord-, lule- og sørsamisk da det ikke finnes markedsgrunnlag for kommersielle utgivelser. Sametinget har i hovedsak initiert læremiddelutvikling gjennom søkerbasert tilskudd. Tilskuddsmottakere er forlag, foretak, foreninger og statlige og regionale miljøer som utvikler læremidler. Tilskuddet til læremidlene dekkes gjennom den årlige bevilgningen til Sametinget over statsbudsjettet. I Sametingets budsjett for 2021 er det bevilget 27,7 mill. kroner til ordningen.

Til tross for jevn utvikling av samiske læremidler, har Sametinget i læreplanperioden Kunnskapsløftet 06 Samisk (2006–2020) ikke oppnådd fastsatte mål for tilskuddsordningen. Sametinget ønsket med dette utgangspunktet en ekstern evaluering som vurderer måloppnåelse av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning for læremiddelutvikling og hvordan samiske læremidler produsert innenfor tilskuddsordningen blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottakerne og Sametingets læremiddelsentralen.

1.1 Evalueringsens formål og mandat

Formålet med evalueringen er i henhold til mandatet å evaluere 1) måloppnåelse av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning for læremiddelutvikling og 2) hvordan samiske læremidler produsert innenfor tilskuddsordningen blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottakerne og læremiddelsentralen. Med bakgrunn i evalueringen skal det identifiseres elementer som har et forbedringspotensial, og det skal foreslås tiltak som sikrer effektivitet og fremdrift i utviklingsarbeidet og bedrer formidling av de samiske læremidlene. Sametingets mål med evalueringen er å få et kunnskapsgrunnlag for å kunne forbedre organisering, utforming og forvaltning av Sametinget søkerbaserte tilskuddsordning, og informasjon om og tilgang på samiske læremidler. Evalueringen omfatter perioden 2012–2020. Se Vedlegg A for en fullstendig beskrivelse av evalueringsens mandat.

1.2 Organisering av rapporten

Evalueringsdesignet er beskrevet i kapittel 2. Her presenterer vi resultatkjeden og evalueringsspørsmålene, og diskuterer kriterier for en god tilskuddsordning. Tilskuddsordningen til samiske læremidler, endringer i evalueringsperioden (2012–2020) og tidligere evalueringer av ordningen presenteres i kapittel 3. Statistikk over søknader og tildelinger presenteres i kapittel 4. Resultatene fra intervjuene som er gjennomført i forbindelse med evalueringen er gjengitt i kapittel 5. Evalueringen og tilhørende anbefalinger til tiltak presenteres i kapittel 6.

2 Evalueringsdesign

Evalueringsdesignet viser hvordan evalueringen er lagt opp, hvilke metoder som er brukt, samt hvilke undersøkelser som er gjennomført og hvilket empirisk så vel som teoretisk grunnlag evalueringen bygger på. Ved å etablere et evalueringsdesign sikrer man at evalueringen blir velorganisert og godt gjennomført, samtidig som et godt design bidrar til at resultatene blir transparente og etterprøvbare.

Vi starter kapitlet med en kort gjennomgang av evalueringsspørsmålene avledet av evalueringens mandat og tilskuddsordningens resultatkjede. Deretter presenterer vi evalueringsgrunnlaget, dvs. hvilke undersøkelser som er gjennomført og øvrig empiri som ligger til grunn for evalueringen. Deretter går vi gjennom kravene til utformingen av en god tilskuddsordning og hva som kjennetegner en god forvaltning av den. Disse kravene danner det analytiske rammeverket for analysene som leder frem til svarene på evalueringsspørsmålene og anbefalingene som gis i kapittel 6.

2.1 Resultatkjede og evalueringsspørsmål

Målet med tilskuddsordningen er å utvikle læremidler på samisk språk i alle fag, og som er i tråd med læreplanverket i grunnopplæringen. I henhold til evalueringens mandat skal tilskuddsordningens måloppnåelse, og hvordan læremidler som blir produsert med tilskudd blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottaker og læremiddelsentralen, evalueres. Dette peker på en *resultatevaluering*, der vil evaluere om tilskuddet fører til at det blir produsert flere læremidler og om disse markedsføres/gjøres kjent.

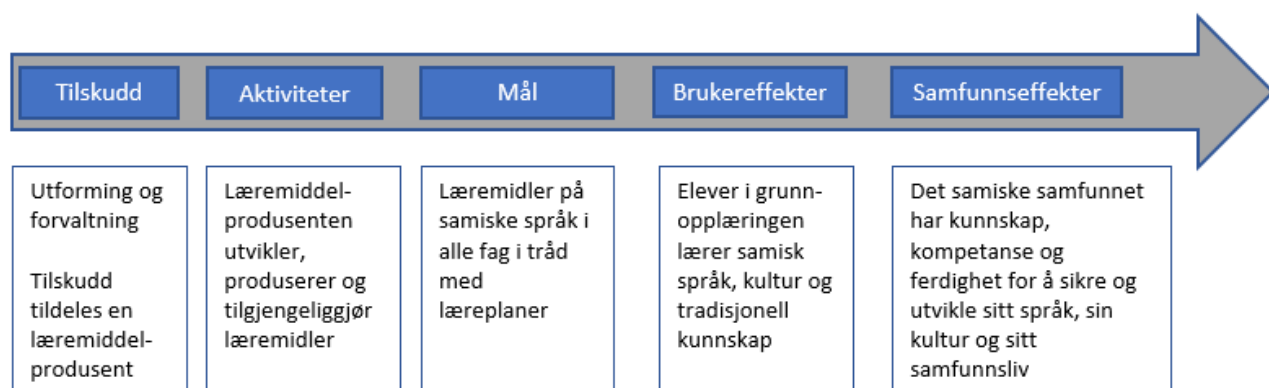
I evalueringen har vi tatt utgangspunkt i DFØs veileder for evaluering av statlige tilskuddsordninger, og tilpasset dette rammeverket til problemstillingene i mandatet (DFØ, 2007). Vi har vektlagt evalueringskriteriene *måloppnåelse* og *kostnadseffektivitet*.

- Måloppnåelse dreier seg om i hvilken grad fastsatte mål realiseres. Har forlagene utviklet og produsert de læremidlene de har fått tilskudd til? Blir læremidlene tilgjengeliggjort for lærere og elever av tilskuddsmottakerne og læremiddelsentralen?
- Tilskuddsordningens måloppnåelse henger sammen med hvordan den er utformet og forvaltet. Er ordningen utformet slik at den stimulerer til måloppnåelse, og forvaltes den slik at den sikrer kostnadseffektivitet i alle ledd?

For å kunne vurdere måloppnåelse for en tilskuddsordning, må det først sannsynliggjøres at observerte resultater kan tilskrives tilskuddet. Måloppnåelse for tilskuddsevalueringer handler som regel om *i hvilken grad* fastsatte mål realiseres. I den forbindelse er det også relevant å vurdere hvorfor ønskede resultater uteblir, eventuelt forklare hvorfor måloppnåelsen blir svakere enn forventet. I en evaluering der formålet er forbedring av en tilskuddsordning, er det naturlig å fokusere på betingelser for at tilskuddet skal kunne realisere målene som er satt. Hvordan tilskuddsforvalter utfører sin oppgave, og hvordan tilskuddsordningen er utformet, har også betydning for hvilke resultater som kan realiseres.

For å forstå hvordan tilskuddsordningen er ment å virke har vi satt opp en resultatkjede som er presentert i Figur 2.1 Resultatkjede for tilskuddsordningen. Figur 2.1. Resultatkjeden viser hvordan tilskuddet skal lede til ulike typer virkninger, og viser ønskede resultater, bruker- og samfunnseffekter som følge av tilskuddsordningen.

Figur 2.1 Resultatkjede for tilskuddsordningen

Kilde: Vista Analyse

Sametinget gir tilskudd til utvikling av ordinære og særskilt tilrettelagte læremidler til grunnsopplæringen. Antakelsen i resultatkjeden er at tilskuddet fører til at læremiddelprodusentene utvikler, produserer og tilgjengeliggjør læremidler (aktiviteter). Dette skal resultere i læremidler på samiske språk i alle fag i tråd med læreplaner. I sin tur fører dette til at elever i grunnsopplæringen lærer samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap. Endelig skal dette bidra til at det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdighet for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, som er Sametingets mål for opplæring (Sametinget, 2019a). Forventet effekt bygger på en antakelse om at det er en årsakssammenheng mellom leddene i resultatkjeden. I tillegg kan eksterne forhold påvirke resultatkjeden. Eksempel på eksterne faktorer kan være tilgangen på aktuelle forfattere og oversettere og markeds situasjonen for forlagene. I tråd med mandatet er denne evalueringen rettet mot måloppnåelsen av tilskuddsordningen, fremfor bruker- og samfunnseffekter av ordningen.

Ut fra målene for evalueringen, evalueringskriteriene og resultatkjeden har vi formulert følgende evalueringsspørsmål:

1. **Utvikling og produksjon og utvikling av læremidler**
 - a. Måloppnåelse: I hvilken grad oppnås målet om å utvikle læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnsopplæringen?
 - b. Aktiviteter: Kan produksjonen økes gjennom forbedringer i tilskuddsordningen?
2. **Markedsføring og tilgjengeliggjøring**
 - a. I hvilken grad er læremidlene tilgjengelige for lærere og elever?
 - b. Kan og bør tilskuddsordningen endres for å bedre tilgjengeligheten, eller bør det håndteres utenfor tilskuddsordningen?

2.2 Evalueringsgrunnlag

Det empiriske materialet som ligger til grunn for gjennomgangen består av dokumentstudier og kvalitative intervjuer med Sametinget som tilskuddsforvalter og vedtaksmyndighet, tilskuddsmottakere, brukere av læremidler og formidlerne av læremidlene.

Dokumentstudier

Vi har gjort to typer dokumentstudier.

- Vi har gjennomført deskstudier av tilskuddsdokumenter i perioden 2012–2020 som vi har fått oversendt fra Sametinget eller som er offentlig tilgjengelig. Dette har gitt et grunnlag for å vurdere ordningens utforming og forvaltning, og bedre forstå hvordan tilskuddet kan utløse relevante resultater hos mottakerne. Dette omfatter:
 - Styringsdokumenter
 - Sametingets årlige regelverk for søkerbasert tilskudd til læremiddelutvikling 2012–2020
 - Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009–2012
 - Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling 2015–2019
 - Sametinget handlingsplan for læremiddelutvikling 2020–2023
 - Sametingsmelding om opplæring og utdanning, 2011
 - Sametingets årlige budsjetter 2012–2020
 - Sametingets årsmeldinger 2012–2020
 - Beregning av tilskudd til læremidler 2012–2020
 - Oversikt over alle søkere og tilskuddsmottakere
 - Innsyn i et utvalg søknader, underveis- og sluttrapporter fra tilskuddsmottakere
- Både i arbeidet med å forstå og vurdere helheten i tilskuddsordningen har vi gått gjennom tidligere evalueringer og undersøkelser, samt policydokumenter om samisk språk, opplæring og læremiddelutvikling. Dette omfatter (listen er ikke uttømmende):
 - Evaluering av tilskudd til utvikling av samiske læremidler (Finnut Consult, 2007)
 - Tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler (Sametinget m. fl., 2010)
 - Brukerundersøkelse om samiske læremidler (Synovate, 2012)
 - Kartlegging av samisk spesialpedagogisk tilbud og behov (Norut, 2014)
 - Undersøkelse av tilskuddsmidler forvaltet i Sametinget (Riksrevisjonen, 2018)
 - Undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk (Riksrevisjonen, 2019)

Kvalitative intervjuer

Vi har gjennomført 11 kvalitative intervjuer. Hensikten er å kartlegge styrker og svakheter ved dagens ordning. Vi har gjennomført intervjuer med:

- Tilskuddsforvalter (Sametingsadministrasjonen)
- Tilskuddsgiver (Sametingsråd med ansvar for oppvekst, utdanning, forskning, samisk statistikk og språk)
- Tilskuddsmottakere (forlag og organisasjoner) – til sammen 5 stk., herunder også produsenter av særskilt tilrettelagte læremidler
- Brukere av læremidler (representant for lærernettverket NetSam og én annen lærer)
- Formidlere av læremidlene (Samisk høgskole som drifter læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Aktesne og Sametingets læremiddelsentral)

Noen av intervjuene ble gjennomført på samisk, og noen på norsk. Intervjuene som er gjennomført på samisk er transkribert og oversatt til norsk. Intervjuguidene fremgår av vedlegg B.

I tillegg ble det gjennomført en workshop med Sametingsadministrasjonen 14. april 2021.

2.3 Hva er en god tilskuddsordning?

Vi tar her for oss de føringene som gjelder for utformingen og forvaltningen av en tilskuddsordning, med vekt på de som er mest relevante for evalueringens mandat.

Det finnes mange typer statlige tilskudd, og søknadsbaserte tilskuddsordninger er en av flere måter å organisere statlige tilskudd på. Forenklet kan vi si at et statlig tilskudd er en utbetaling fra staten til aktører utenfor staten, som kommuner, private og offentlige foretak og organisasjoner, for at de skal utføre aktiviteter opp mot befolkningen, i motsetning til anskaffelser der varer eller tjenester leveres til bruk for staten. Overføringer til husholdninger, kalt stønader, defineres ikke som tilskudd. For tilskuddsordningen vi evaluerer i denne rapporten er Sametinget tilskuddsgiver og tilskuddsforvalter, og i det følgende viser «tilskuddsgiver» til Sametingets rolle i tilskuddsordningen.

Det finnes en rekke veiledere og rapporter som tar for seg hvordan tilskuddsordninger bør utformes og forvaltes. Det overordnede regelverket er gitt av Reglement for økonomistyring i staten (Finansdepartementet, 2019). Finansdepartementet har en veileder for etablering og forvaltning av statlige tilskuddsordninger (Finansdepartementet, 2008). Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har en veileder i evaluering av statlige tilskuddsordninger (DFØ, 2007), en informasjonsside om utforming av tilskuddsordninger (DFØ, 2021) og en omfattende rapport om hvordan regelverket for statlige tilskuddsordninger er utformet (DFØ, 2017). Dette kapitlet baserer seg på disse dokumentene.

2.3.1 Tilskuddsordningens utforming

Utformingen av en tilskuddsordning kan forstås som betingelsene som settes opp rundt ordningen. I Reglement for økonomistyring i staten (Finansdepartementet, 2019) fremheves følgende fem punkter som hovedelementene i en tilskuddsordning:

- a. Mål og målgruppe for ordningen
- b. Kriterier for måloppnåelse
- c. Tildelingskriterier og beregningsregler
- d. Regler for oppfølging og kontroll
- e. Evaluering av tilskuddsordningen

I tillegg er det et mål at ordningen ikke er for kostnadskrevende, verken for de som forvalter den eller de som skal søke om tilskudd, og tilskuddsmottakerne som skal rapportere på måloppnåelse.

En godt utformet tilskuddsordning kjennetegnes ved god sammenheng mellom de fem hovedelementene a)-e). Enkle og konkret formulerte kriterier for måloppnåelse vil gjøre både rapportering og evaluering av tilskuddsordningen enklere. Når kriteriene for måloppnåelse og tildelingskriteriene har sterk sammenheng med målene for tilskuddsordningen, øker sjansene for ordningens treffsikkerhet.

a) Mål og målgruppe for ordningen

Målet skal tydeliggjøre hva tilskuddsgiver ønsker å oppnå med tilskuddsordningen, og bør tydeliggjøre ønsket effekt for bruker og/eller samfunn så langt som mulig. Målgruppen er den sluttgruppen i samfunnet man ønsker å påvirke gjennom tilskuddet. Målgruppe og tilskuddsmottaker er gjerne ikke den samme – her er tilskuddsmottaker læremiddelprodusentene, mens målgruppen er lærerne og elevene som får undervisning i eller på samisk.

Målene med tilskuddsordningen, målgruppen og kriterier for måloppnåelse bør formuleres så presist som mulig. For det første er dette av hensyn til Stortinget, eller i vårt tilfelle Sametinget, som bevilger midlene til ordningen. For det andre øker tydelige målformuleringer sannsynligheten for at målene nås og at det ikke skjer målforskyvinger. For det tredje vil eksplisitte formuleringer om hvilken informasjon man skal bruke for å vurdere måloppnåelse, gjøre det klarere hvordan ordningen skal evalueres i etterkant.

Tilskuddsordninger er et virkemiddel for å oppnå samfunnsmessige mål og effekter. Hensikten med et tilskudd er å utløse aktiviteter (i vårt tilfelle produksjon av samiske læremidler), som ellers ikke ville blitt produsert uten tilskuddsordningen:

1. Det offentlige ser et *behov* (formål: ønskede bruker- og samfunnseffekter)
2. som det forventes at *tilskuddsmottakerne* kan imøtekomme på en god måte (aktiviteter utløst av tilskuddet)
3. dersom de får økonomisk støtte fra det offentlige til formålet
4. uten negative utilsiktede konsekvenser (lekkasje).

Målformuleringen bør beskrive en ønsket tilstand eller endring som det er mulig å omsette i målbare kriterier. I henhold til DFØ (2007) bør det som hovedregel fastsettes mål for brukereffekter og/eller samfunnseffekter av tilskuddsordninger, men dersom disse effektene er svært krevende å måle, kan det være mer hensiktsmessig å fastsette mål for aktiviteter eller resultater. Siden det endelige målet er bruker- og samfunnseffekter, må det da sannsynliggjøres at aktivitetene/resultatene har betydning for bruker- og samfunnseffektene.

Resultatkjeden presentert i Figur 2.1 illustrerer hva resultater, bruker- og samfunnseffekter kan være for et tilskudd til utvikling av samiske læremidler. Læremidler i alle fag på samiske språk kan betraktes som en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for å realisere bruker- og samfunnseffektene i resultatkjeden. Det er godt dokumentert i bakgrunnsdokumentene at læremidler på samisk er en nødvendig forutsetning for å kunne realisere Sametingets opplæringsmål om at det samiske samfunnet skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Resultatmål for aktivitetene produksjon og tilgjengeliggjøring av samiske læremidler, vurderes som tilstrekkelig som mål for tilskuddsordningen. I kapittel 6 anbefaler vi en endring av målformuleringen i tråd med dette.

b) Kriterier for måloppnåelse

Kriteriene for måloppnåelse kan være kvalitative eller kvantitative, og skal være egnet til å beskrive, måle og vurdere måloppnåelsen for tilskuddsordningen. Kriteriene for måloppnåelse må henge sammen med målene for tilskuddsordningen for å kunne belyse måloppnåelsen.

c) Tildelingskriterier og beregningsregler

Tildelingskriteriene har tre formål. De skal fortelle:

1. Hvem som er potensielle tilskuddsmottakere/-søkere: øremerking eller søknadsbasert ordning.
2. Hva tilskuddet kan brukes til: driftsstøtte eller prosjektstøtte.
3. Hvordan tilskudd til den enkelte mottaker skal fastsettes: kvantifiserbare eller skjønnsmessige tildelingsregler, eller øremerking.

Med andre ord skal tildelingskriteriene understøtte at tilskuddet fordeles slik at målet med tilskuddsordningen nås. Det er derfor viktig at det er en klar sammenheng mellom tildelingskriteriene og målet for ordningen. Videre bør tildelingskriteriene være formulert slik at det ikke er ressurskrevende å vurdere og å kontrollere dem, og slik at de ikke kan misforstås av hverken søker eller tilskuddsforvalter.

d) Oppfølging og kontroll

Oppfølging og kontroll skal sikre at tilskuddet tildeles til de riktige mottakerne og at midlene er brukt i tråd med formålet, samt gi informasjon om graden av måloppnåelse. Kontroll er ressurskrevende for tilskuddsforvalteren, men også for tilskuddsmottakerne som skal oppgi opplysningene. Forvalter må derfor vurdere hvilke tiltak for oppfølging og kontroll som er nødvendige i den aktuelle ordningen. Ressursbruken på kontroll må vurderes opp mot nytten av kontrolltiltakene og størrelsen på tilskuddet. Sammen med klare tildelingskriterier er regler for oppfølging og kontroll viktige som virkemidler for å unngå målforskyvinger. Dette er et effektivitetstap som oppstår ved at tilskuddsmottakere ikke innretter seg etter målene for tilskuddsordningen. Oppfølging og kontroll i forbindelse med tilskuddsordningen for utvikling av læremidler dreier seg blant annet om å følge opp at læremiddelprosjektet holder tidsrammen og kontrollere at det ferdige læremiddelet holder god nok kvalitet og i tråd med den godkjente prosjektbeskrivelsen.

e) Evaluering av tilskuddsordningen

Det overordnede spørsmålet i en tilskuddsevaluering er om målene for ordningen er nådd og i hvilken grad ordningen har bidratt til dette. Som det fremgår av kapitlet så langt, er det mange elementer som er viktige for at en tilskuddsordning skal ha ønsket effekt uten å være for kostnadskrevende. En evaluering kan vektlegge ulike sider av ordningen. Denne evalueringen er en *resultatevaluering*, der vil evaluere om tilskuddet fører til at det blir produsert flere læremidler og om disse markedsføres/gjøres kjent, jf. omtale i kapittel 2.1.

2.3.2 Forvaltning av tilskuddsordninger

Med forvaltning menes administrering av tilskuddsordningen i tråd med regelverket for ordningen som Sametinget har ansvar for å utforme, altså «driften» av ordningen. Forvaltningen av ordningen innebærer prosesser som informasjon og kunngjøring av ordningen, søknadsbehandlingen og rapportering (oppfølging og kontroll). Forvaltningens mål kan oppsummeres i tre punkter:

1. Tilskuddet når frem til de riktige tilskuddsmottakerne (korrekt målgruppe).
2. Tilskuddsbeløp tildeles i samsvar med intensjoner og tildelingskriterier (korrekt beløp).

3. Tilskuddsmottaker anvender midlene i samsvar med formålet (korrekt anvendelse).

I tillegg må forvaltningen av tilskuddordningen være ressurseffektiv (kostnadseffektiv forvaltning).

Evaluering av tilskuddsforvaltningen skal gi grunnlag for å vurdere om tilskuddsforvaltningen når de tre ovennevnte delmålene og innfrir kravet om kostnadseffektivitet.

3 Om tilskuddsordningen

Målrettet produksjon av samiske læremidler for grunnopplæringen startet på slutten av 60-tallet (NOU 1995: 18). Samisk utdanningsråd ble opprettet i 1976, som et rådgivende organ for daværende Kirke- og undervisningsdepartementet for spørsmål som gjaldt undervisning og utdanning for den samiske befolkningen. Rådet hadde også som oppgave å samordne særskilte tiltak overfor den samiske befolkningen, og å gi veiledning og informasjon. Rådet fikk etter hvert en særlig rolle i å utvikle læreplaner, lærebøker og læremidler, vurdere og godkjenne lærebøker, samt å lage rammer for og behandle søknader om støtte til utvikling og produksjon av samiske læremidler (NOU 1995: 18, Finnut Consult, 2007). I 1994 ble læremiddelsentralen opprettet som en del av Samisk utdanningsråd, med ansvar for læremidler.¹

Fra 1. januar 2000 overtok Sametinget rollen til Samisk utdanningsråd. Sekretariatet ble overført til Sametinget og rådsfunksjonen ble nedlagt, og det ble opprettet en opplæringsavdeling i Sametinget som skulle ivareta Utdanningsrådets ansvar og oppgaver. Avdelingen fikk ansvar for læreplanutvikling, utvikling, kvalitetssikring og produksjon av samiske læremidler for grunnskolen og videregående opplæring, faglig rådgivning og støtte til lærere som underviser samiske barn i grunnopplæringen og handlingsplan for samiske læremidler, samt tilskuddsordningen for læremiddelutvikling (Finnut Consult, 2007). Fra 2012 byttet avdelingen navn til Sametingets oppvekst- og opplæringsavdeling.

Videre i dette kapitlet presenterer vi først dagens tilskuddsordning og regelverk. Deretter går vi gjennom de vesentligste endringene som gjort i ordningen i løpet av evalueringsperioden. Flere av endringene er begrunnet i erfaringer som er gjort underveis, herunder kunnskap som er utviklet gjennom tidligere evalueringer av tilskuddsordningen. Kapitlet avsluttes derfor med en oppsummering av hovedfunn fra tidligere evalueringer av tilskuddsordningen. Formålet med kapitlet er å gi innsikt i selve evalueringsojektet (tilskuddsordningen) og de endringene som har vært gjort i løpet av evalueringsperioden. Dette er nødvendig for å sikre en målrettet evaluering og at tilskuddsordningen evalueres på riktige premisser. Kunnskap fra tidligere evalueringer og begrunnelsen for endringer som er gjort i ordningen, er viktig for å kunne videreutvikle og forbedre organisering, utforming og forvaltning av tilskuddsmidlene.

3.1 Dagens tilskuddsordning (2020)

I dette delkapitlet gir vi en oversikt over utformingen av tilskuddsordningen per 2020 med bakgrunn i gjeldende tilskuddsregelverk, Sametingets budsjett, årsmelding og gjeldende handlingsplan for læremiddelutvikling.

Målet med tilskuddsordningen er at «Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen». Kriteriet for måloppnåelse er «Økt tilgang til samiske læremidler innenfor årlige tildelinger».

Med læremiddel menes alle trykte, ikke-trykte og digitale element som er utviklet til bruk i opplæringen. De kan være enkeltstående eller gå inn i en helhet, og dekker alene eller sammen kompetansemål i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Særskilt tilrettelagte læremidler er for elever med behov for mer omfattende tilrettelegging og stor grad av individuell tilrettelegging.

¹ Læremiddelsentralen omtales også som Samisk læremiddelsenter i NOU 2000: 3 og Finnut Consult (2007).

Det kan gis tilskudd til revidering av eksisterende læremidler, tilleggskomponenter til eller komplementering av læremiddel/læreverk, oversettelser, oversettelser med tilpasning, nyutvikling, parallellutgaver og nyopprett, og for særskilt tilrettelagte læremidler kan konkretiseringsmaterieil også være aktuelt. Forlag, foretak, offentlige og private institusjoner som er registrert i Enhetsregisteret i Norge kan søke om tilskudd.

I regelverket er det angitt hvilke typer læremidler som skal prioriteres. Videre er det konkretisert hvilke språk, fag og trinn som skal prioriteres det aktuelle året. Det kan videre også søkes om tilskudd til prosjekter som ligger utenfor de prioriterte områdene, og det må da legges ved begrunnelse og dokumentasjon på behovet.

Det kan gis inntil 100 prosent tilskudd til utvikling og produksjon av læremidler. I regelverket for tilskuddsordningen er det spesifisert beregningsregler som skal brukes så langt det er mulig. Beregningsreglene angir hvilke typer oppgaver og kostnader det kan søkes om støtte til, og er delt inn i kostnader til utvikling av manus, produksjon og generelle kostnader. Det er spesifisert konkrete maksimalsatser/-påslag for de ulike oppgavene. Halvparten av tilskuddet utbetales ved oppstart, en fjerdedel når arbeidet er halvveis gjennomført og den resterende fjerdedelen ved fullføring.

Regelverket omfatter også regler og retningslinjer for prioritering og behandling av søknader. Det fremgår at Sametinget blant annet vil vurdere følgende ved søknadsbehandlingen:

- Søkernes langsiktighet, stabilitet, soliditet og gjennomføringsevne.
- Om tiltaket er innenfor Sametingets prioriteringer på faglig innhold, profesjonalitet og kvalitet.
- Prosjektets produksjonstid og om prosjektet lar seg praktisk gjennomføre.
- Manglende rapporteringer og forsinkelser av ferdigstilling i tidligere og pågående tilskuddssaker vil bli vektlagt og kan medføre avslag på søknad.

Regelverket omfatter også en rekke vilkår til læremidlene som utvikles. Tilskuddsmottaker er ansvarlig for distribusjon og markedsføring av læremidler, og skal sørge for at læremidler tilbys markedet i minst fem år. Tilskuddsmottaker skal sørge for drift og vedlikehold av digitale komponenter i minst fem år fra de er tilgjengelige.

Søknadsfristen er primo mai. Frist for ferdigstilling av læremiddelprosjektet er i utgangspunktet senest 3 år etter tilskuddsbrevets dato, med mulighet for forlengelse på inntil ett år. Etter dette avsluttes prosjektet fra Sametingets side.

Tilskuddsmottaker skal rapportere om bruken av midlene. Det skal rapporteres om fremdriften av prosjektet én gang per år etter prosjektstart inntil prosjektet er ferdigstilt, samt leveres en sluttrapport med godkjent regnskap.

De årlige prioriteringene i tilskuddsordningen er forankret i vedtatt handlingsplan for læremiddelutvikling. Handlingsplanen omfatter visjoner, tiltak og fokusområder for utvikling av læremidler etter gjeldende planverk. De endelige prioriteringene fastsettes i de årlige budsjettene. I evalueringsperioden har det vært tre handlingsplaner:

- Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009–2012.
- Sametingets handlingsplan for utvikling av læremidler 2015–2018.
- Handlingsplan for læremiddelutvikling 2020–2023.

For årene 2013, 2014 og 2019 lå det ikke noen handlingsplan til grunn for tilskuddsordningen. I årene 2013 og 2014 er prioriteringene gjort på grunnlag av Sametingets matrise for læremidler. I 2019 fremgår prioriteringene av Sametingets budsjett. I 2019 vedtok Sametinget å forlenge handlingsplanen for 2015–2018, da det fortsatt var fokusområder i planen som ennå ikke var dekket.

3.2 Endringer i løpet av evalueringsperioden

I dette delkapitlet gjør vi rede for de største og mest vesentlige endringene i evalueringsperioden, basert på dokumentgjennomgangen og utdypende forklaringer i intervjuer med Sametingets administrasjon og Sametingsrådet.

Fra 2017 har søknadsfristen vært i starten av mai. Tidligere var den i februar eller mars. Bakgrunnen for endringen var ifølge informantene at forlagene ønsket lengre søknadsfrist, for å lettere kunne planlegge arbeid som skulle starte på høsten, herunder permisjonssøknader ved frikjøp av lærere. I utgangspunktet ønsket forlagene en enda lengre frist, men dette måtte balanseres mot at Sametinget må rekke å behandle søknader og utbetale tilskudd i løpet av budsjettåret i henhold til økonomiregelverket i staten.

En annen endring av betydning var knyttet til fagfornyelsen. For å unngå at læremidler som hadde fått tilskudd før fagfornyelsen ikke skulle bli levert etter læreplanreformen og være tilpasset en utgått læreplan, prioriterte Sametinget søknader om tilleggsstøtte til læremidler som allerede hadde fått tilskudd, men hvor det ville påløpe ekstraarbeid forbundet med å tilpasse læremidlene til fagfornyelsen. Tilbudet er hittil benyttet av tre-fire søkere som har søkt om tilleggsstøtte.

I hele evalueringsperioden har Sametingsrådet vært vedtaksmyndighet og behandlet søknader, etter innstilling fra administrasjonen. Til og med 2019 hadde administrasjonen fullmakt til å behandle søknader om utsettelse, foreta avkortninger, tilbaketrekking og tilbakebetalinger av søkerbaserte tilskudd til læremiddelutvikling, men fra 2020 behandles disse sakene av Sametingsrådet. I intervju med sametingsråd med ansvar for utdanning fremgikk det at bakgrunnen for denne endringen var at Sametingsrådet ønsket mer informasjon om utvikling og status for læremiddelutvikling og begrunnelse for søknader om utsettelse. I tillegg ble det nevnt at det dette også var et grep for å følge opp Riksrevisjonen (Undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, 2019) sine merknader om at summen av ikke-utbetalt tilskudd som følge av forsinkede prosjekter, altså gjelden til tilskuddsmottakerne, var blitt svært høy.

Det er også gjort endringer i målene for ordningen, kriterier for måloppnåelse, prioriteringskriterier og ansvar for distribusjon i perioden.

Målet for ordningen har vært noe ulikt formulert gjennom evalueringsperioden. Til og med 2015 var målet knyttet til *utvikling av samiske læremidler*, før det i 2016 ble endret til *tilgang til samiske læremidler* og tilbake til *utvikling* fra 2020. Fra samtaler med Sametinget forstår vi at endringen tilbake til *utvikling av* i 2020 skyldes at man anså at målformuleringen *tilgang til* ikke var målbar, men at endringene ikke har påvirket hva ordningen skal dekke.

Videre har det variert om det har vært presisert i målformuleringen hvilke samiske språk som dekkes. I 2012 fremgikk det ikke av målformuleringen hvilke samiske språk som var omfattet. I 2013–2014 kom det inn at «Samtlige læringsressurser skal, så langt som mulig, produseres på nord-, lule- og sørsamisk.». Presiseringen av «samtlige» utgikk i 2015, deretter endret til «alle tre språk» fra 2016, som så endres til kun «samiske språk» fra 2020. På bakgrunn av samtaler med Sametinget forstår vi at dette kan åpne for

at andre samiske språk enn på nord-, lule- og sørsamisk kan søke på ordningen, men at endringene ikke har hatt praktisk betydning.

I 2012 var søknadsbasert tilskudd til ordinære læremidler, læremidler til barnehager og særskilt tilrettelagte læremidler omfattet av hver sin tilskuddsordning, og tilskudd ble bevilget på hver sin post i budsjettet. I 2013 ble tilskudd for ordinære læremidler til grunnopplæringen, særskilte tilrettelagte læremidler og læremidler til barnehager slått sammen til en felles tilskuddsordning. Fra 2014 har tilskudd til læremidler i barnehager ikke vært en del av tilskuddsordningen, som fra da av omfatter ordinære læremidler og særskilt tilrettelagte læremidler. Fra 2015 ble tilskudd til kartleggingsmateriell for elever med særskilte behov tatt ut av ordningen, begrunnet med at dette er svært kostbare prosjekter som går utover Sametingets ansvar som utvikler av samiske læremidler. Fra 2020 ble det tydeliggjort at det også kan gis tilskudd til oversettelser. Oversettelser tar normalt kortere tid enn nyutvikling. Det ble imidlertid også tidligere gitt tilskudd til oversettelser.

Fristen for ferdigstilling er blitt kortere i perioden. Fra 2012 til 2015 var fristen 3 år fra tilskuddsbrevets dato. I 2016 ble maksimalfristen økt til 3,5 år, før den gikk tilbake til 3 år fra 2020. Sametinget opplyser at fristen ble økt fordi man hadde begynt å prioritere mer omfattende prosjekter med læreverk for flere årstrinn og læreverk med språklige parallellutgaver, som en oppfølging av tidligere evaluering av tilskuddsordningen fra 2010 (Sametinget m. fl., 2010), jf. omtale i kapittel 3.3.2.

Videre er det blitt kortere frist for utsettelse av prosjektene. I hele evalueringsperioden har det vært mulig å søke om utsatt frist ved særlige grunner. Til og med 2017 var det ikke oppgitt hvor lenge fristen maksimalt kunne utsettes, før det i 2018 ble det innført en frist for utsettelse på to år når særlige grunner foreligger, og mulighet til å søke om ytterligere utsettelse ved ekstraordinære hendelser. I 2019 ble fristen for utsettelse endret til maksimalt to år. Fra 2020 ble denne kortet ned til ett år, og det ble presisert i regelverket at tiltak/prosjekt som etter dette ikke ferdigstilles innen avtalt tidsfrist, vil bli avsluttet fra Sametinget side. Kravet til rapportering er også blitt noe strengere i perioden. I 2012 var det kun krav om rapportering ved prosjektets slutt. Sametinget opplyser at de i hele evalueringsperioden har hatt minst ett årlig fysisk statusmøte med tilskuddsmottakere som har flere enn to prosjekter. Fra 2014 er det i tillegg krav om årlig underveisrapportering.

Økt fokus på gjennomførbarhet og produksjonstid har også gjenspeilet seg i prioriteringskriteriene. Fra 2012–2018 fremgikk det at i tillegg til de prioriteringene som kommer frem i Sametingets budsjett, ville søknader bli vurdert ut ifra «økonomiske, markedsmessige, tekniske, samfunnsmessig nytte, kunstneriske, faglige og andre relevante hensyn». Fra 2016 ble det lagt til at praktisk gjennomførbarhet, faglig innhold, profesjonalitet og kvalitet samt manglende rapportering i tidligere saker vil bli vektlagt. Fra 2020 ble det i tillegg presisert at Sametinget trenger rask realisering av læremidler, og at læremiddelets produksjonstid vil vektlegges.

Gjennom hele perioden har tilskuddsmottaker hatt ansvar for distribusjon og markedsføring av læremidlene. Fra 2015 ble kravet om at tilskuddsmottaker vederlagsfritt skal distribuere det nødvendige antall læringsressurser til skoler i Norge fjernet, og tilskuddet til dette avviklet. Bakgrunnen for dette var, ifølge Sametingsadministrasjonen, at innkjøp av læremidler er kommunenes ansvar og at Sametinget ikke kan betale for dette.

Fra 2015 skulle tilskuddsmottaker informere redaksjonen ved Ovtta|Aktan|Akte om læremiddelutgivelser. Dette kravet ble fjernet i 2018, og Sametinget overtok ansvaret å informere Ovtta|Aktan|Akte om nye utgivelser. Bakgrunnen for dette var ifølge Sametinget å sikre at informasjon om

læremidler ikke ble publisert før Sametinget har godkjent sluttproduktet i henhold til tilskuddskriteriene og foretatt sluttutbetaling.

Tilskuddssatsene til forfatterhonorar og oversetting/tilpasning har vært nominelt uendret siden 2012. Satsen for korrektur ble fordoblet i 2016. Satsen for referansegruppe var uendret frem til 2017, da det ble åpnet for at til læreverk, parallellutgivelser og særskilt tilrettelagte læremidler kan det ved behov søkes om mer enn den angitte satsen. Frem til 2018 var det mulig med frikjøp av personell i inntil ett år, med mulighet for inntil to år i spesielle tilfeller. Fra 2018 er det åpnet for frikjøp i inntil to år. Tilskuddssatsene til produksjon ble økt i 2017, og har vært uendret siden. Fra samtaler med Sametinget forstår vi at satsene er høyere enn Utdanningsdirektoratets satser for læremiddelutvikling, og at satsene før evalueringsperioden ble økt for å gjøre ordningen mer attraktiv.

3.3 Tidligere evalueringer av tilskuddsordningen

3.3.1 Evaluering av tilskudd til utvikling av samiske læremidler (Finnut Consult, 2007)

På oppdrag av Sametinget evaluerte Finnut Consult AS i 2007 tilskudd til utvikling av samiske læremidler. Rapporten konkluderer med at Sametingets målsetting om raskere fremdrift og større produksjon av samiske læremidler ikke kan sies å være oppnådd, siden bare halvparten av påbegynte læremiddelprosjekter er ferdigstilt i planperioden. Det stilles spørsmål ved om ambisjonene i planen er realistiske, sett i lys av de økonomiske rammene for ordningen og det faktiske antall ferdigstilte prosjekter.

Lav andel ferdigstilte samiske læremidler har flere årsaker. Ifølge rapporten skyldes dette i stor grad begrensninger i kapasitet og ressurser på utviklersiden. Det er lav tilgang på fagfolk som kan produsere samiske læremidler. De samiske forlagene forklarer forsinkelsene med at de økonomiske ressursene som følger med hvert prosjekt ikke sammenfaller med ressursbehovet. Også de norske forlagene mener at utvikling og produksjon av samiske læremidler har lav lønnsomhet, og at de derfor ikke er attraktive å søke på. Videre er det forskjeller mellom samiske og norske forlag når det gjelder administrativ kapasitet og styring av læremiddelprosjekter. Dette skyldes forskjellig ressursituasjon, både når det gjelder økonomi og tilgang til fagpersonell. De norske forlagene har i større grad forlagsredaktører med ulik faglig bakgrunn som kan knyttes til de ulike prosjektene, mens de samiske forlagene i stor grad må engasjere fagfolk til hvert prosjekt. De minste forlagene med begrenset administrativ kapasitet forklarer at de ikke har tilstrekkelige ressurser til å følge opp forfatterne godt nok. Det gjelder også de samiske forlagene som prioriterer stort volum av læremiddelprosjekter, og problemet forsterker seg i prosjekter som skal dekke flere fagområder eller tema.

Ifølge rapporten etterlyser forlagene bedre veiledning og oppfølging av de enkelte læremiddelprosjektene, samt behov for konferanser og seminarer som kan bidra til å etablere møteplasser mellom norske og samiske forlag, forfattere og utdannings- og forskningsinstitusjoner. Rapporten peker også på svak økonomistyring hos Sametinget, blant annet ved at et betydelig antall prosjekter som ikke var ferdigstilt hadde fått utbetalt hele tilskuddsbeløpet, i strid med Sametingets retningslinjer, samt manglende rutiner for enhetlig regnskapsføring av tilskuddene. Videre peker rapporten på behov for bedre informasjon og synliggjøring av eksisterende læremidler, og at det er potensiale for tilrettelegging for kompetanseutvikling, nettverksbygging, dialog og samarbeid mellom aktører i læremiddelproduksjonsprosessen.

Evalueringen skulle også vurdere om forvaltningen av midler til utvikling av samiske læremidler fortsatt bør være Sametingets ansvarsområde. Rapporten anbefaler at dette utredes nærmere. Etter konsultasjoner mellom Kunnskapsdepartementet og Sametinget foreslo departementet i budsjettproposisjonen for 2009 å ikke endre ansvarsforholdene.

3.3.2 Tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler (2010)

En arbeidsgruppe sammensatt av Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet utarbeidet i 2010 en rapport om tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler, som en oppfølging av Finnnot Consult (Evaluering av tilskudd til utvikling av samiske læremidler, 2007) sin anbefaling om å utrede organiseringen av læremiddelutviklingen nærmere. Arbeidsgruppen strukturerte sine forslag til effektivisering i to hovedkategorier: Utvikling, produksjon og forvaltning, organisering og struktur. Sametingsadministrasjonen opplyser at tiltakene er blitt fulgt opp, men at noen av tiltakene ikke har gitt effektivisering, og tvert om gitt økt gjennomføringstid. Dette er nærmere omtalt under.

Innenfor utvikling og produksjon av læremidler anbefalte gruppen blant annet:

- Etablering av en samisk læremiddelportal, der samiske læremidler samles, produseres, deles og gjøres fritt tilgjengelig på nett. Det ble startet opp et prosjekt med en samisk læremiddelsentral i 2010, og læremiddelportalen (Ovttas|Aktan|Aktesne) ble fast virksomhet fra 2013. Fra 2013 har Sametinget gitt årlig direkte tilskudd til Ovttas, med krav om årlig rapportering i henhold til kriteriene for måloppnåelse.
- Prioritering av gjennomgående og heldekkende læremidler (læremidler som dekker alle målene i ett fag på flere trinn). Sametingsadministrasjonen opplyser at dette er fulgt opp fra 2012, men at denne typen prosjekter er tidkrevende og har ikke vært gjennomførbare innen fristen på tre år.
- Oversette og tilpasse læremidler til samisk der det er mulig, fremfor å utvikle nye. Tiltaket er fulgt opp, men det har vært få søknader om tilskudd til oversettelser og oversettelser med tilpasninger ifølge Sametingsadministrasjonen.
- Det bør stilles krav om kompetanse, kapasitet og gjennomføringsmuligheter. Dette ble fulgt opp fra og med 2012.
- Det er behov for andre strategier knyttet til sør- og lulesamisk læremiddelutvikling enn for nord-samisk. Blant annet bør etablering av et ressurscenter for sørsamiske læremidler vurderes. Dette er fulgt opp gjennom det såkalte Elgå-prosjektet.²
- Sametinget må prioritere kompetanseoppbygging og andre tiltak for å rekruttere flere forfattere, oversettere og utviklere. Sametingsadministrasjonen opplyser at de har holdt seminarer i perioden 2015–2018 for læremiddelutviklere for å rekruttere flere ressurspersoner til læremiddelarbeidet.

² Det ble i 2013 etablert en samarbeidsavtale mellom Sametinget, Samisk høgskole og Engerdal kommune, som forpliktet partene gjensidig til å bidra til at det sørsamiske kompetansemiljøet som ble etablert gjennom Elgå-prosjektet (startet gjennom forprosjekt i 2000) skulle ivaretas og sikres rammevilkår for fremtidig drift og utvikling. Samarbeidet er blitt støttet av Sametinget fra 2013 frem til 2017. Det sørsamiske kompetansemiljøet i Elgå knytter seg til Senter for samisk i opplæring. Fra 2018 ble samarbeidsavtalen avsluttet som en konsekvens av økt grunnbevilgning til Senter for samisk i opplæring, jf. Prop. 1 S (2017-2018).

- Nordisk samarbeid må videreutvikles. Dette er fulgt opp gjennom et grenseoverskridende samarbeidsprosjekt på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og verdier, som munnet ut i rapporten «Grenseløs samisk opplæring» i 2019.
- Utgi parallellutgaver av samiske læremidler på nord-, sør- og lulesamisk, der det ikke medfører forsinkelser. Sametingsadministrasjonen opplyser at dette er fulgt opp fra 2012, men at denne typen prosjekter er tidkrevende og har ikke vært gjennomførbare innen fristen på tre år.
- Prioritere utvikling av digitale læringsressurser dersom dette blir en rimeligere og raskere løsning sammenlignet med trykte læremidler.
- Utgi læremidler Utdanningsdirektoratet har gitt tilskudd til.
- Effektivisere prosessen for terminologiutvikling. I flere rapporter, utredninger og tilbakemeldinger fra forlag blir manglende samisk terminologi i flere fag understreket som en forsinkende faktor. I 2017 ble kravet om at nye samiske termer måtte godkjennes før utgivelse av læremiddelet fjernet, og i stedet godkjennes termer i etterkant av utgivelsen.
- Avvikle prosjekter som er påbegynt før innføringen av Kunnskapsløftet og som ikke er ferdigstilt.
- Ordningen med gratis læremidler bør avvikles, og midlene bør heller brukes til å utvikle nye læremidler. Ordningen ble avviklet i 2015. Ifølge Sametingsadministrasjonen kan dette ha bidratt til å svekke markedsføringen av nye samiske læremidler.

Innenfor forvaltning, organisering og struktur anbefalte gruppen blant annet følgende:

- Sametinget fortsetter arbeidet med å styrke kontroll og oppfølging av tildelingene som er gitt.
- Styrke arbeidet med markedsføring og informasjon, slik at brukerne får en god oversikt over tilgjengelige og fremtidige læremidler.
- Tettere samarbeid mellom de ulike aktørene innen læremiddelutvikling og -produksjon.
- Gjennomgå Sametingets organisering av arbeidet med læremiddelutvikling og produksjon.

3.3.3 Brukerundersøkelse om samiske læremidler (Synovate, 2012)

På oppdrag for Sametinget og Senter for IKT i utdanningen gjennomførte Synovate (Brukerundersøkelse om samiske læremidler, 2012) en brukerundersøkelse om samiske læremidler. Formålet med undersøkelsen var å kartlegge brukerne av læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Aktesne sitt behov for digitale samiske læremidler og bruk av eksisterende læremiddeltjenester. Undersøkelsen finner at 47 prosent av utvalget finner informasjon om samiske læremidler på Ovtta|Aktan|Aktesne. Kun samiske forlag blir valgt oftere som informasjonskilde (70 prosent). Undersøkelsen kartla også respondentene sitt syn på ideen om en ressursbank, der man kan dele materiell. Resultatene viser at respondentene synes at ideen om ressursbank er en interessant tanke, men at det kan være flere utfordringer, blant annet knyttet til om man får nok bidragsyttere, økonomi ved at man deler materiell gratis, tid, eget selvbilde, kvalitets-sikring og tilrettelegging. Et flertall av respondentene svarer at det er enten meget eller ganske sannsynlig at de vil dele egne arbeidserfaringer og egenproduserte ressurser/undervisningsopplegg. Videre svarer et klart flertall at det er meget eller ganske sannsynlig at de ville brukt ressurser utviklet av andre lærere og som de har delt ut på nettet.

3.3.4 Kartlegging av samisk spesialpedagogisk tilbud og behov (Norut, 2014)

På oppdrag fra Sametinget kartla Norut i 2014 ulike sider ved spesialpedagogisk opplæring for samiske barn og unge. Rapporten peker på at Sametingets viktigste bidrag til samiske spesialpedagogiske tilbud er økonomiske tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler for samiske barn, unge og voksne. Mange av informantene uttrykker behov for mer lærings- og kartleggingsmateriell tilrettelagt for spesialpedagogisk diagnostisering og opplæring på samisk. Dette gjelder innenfor alle de tre samiske språkene, men spesielt for lule- og sørsamisk.

Ifølge rapporten er det vanskelig å vurdere om utsagnene over kommer som et resultat av manglende kunnskap om det som måtte finnes. Rapporten viser samtidig til at læremiddelsituasjonen generelt på samisk og spesielt på lule- og sørsamisk er vanskelig, og det er et stort etterslep mht. å tilby samiske barn og unge like gode læremidler som finnes på norsk, og at disse utfordringene neppe er mindre på det spesialpedagogiske feltet da markedet for slike læremidler er svært begrenset. Rapporten understreker viktigheten av å få ut informasjon om ulikt materiell som finnes tilgjengelig, for eksempel gjennom ulike nettverk, seminarer som samiske spesialpedagogiske fagdager eller på nettsiden over samiske lærerressurser.

3.3.5 Undersøkelse av tilskuddsmidler forvaltet i Sametinget (Riksrevisjonen, 2018)

Riksrevisjonen undersøkte i 2017 Sametingsrådets utforming og forvaltning av tilskuddsordningene. Man vurderte kunngjøringen av søknadsordningen for læremiddelutvikling og målet for tilskuddsordningen som ok, men hadde merknader til kriteriet for måloppnåelse og resultatrapporteringen. Riksrevisjonen viste til at kriteriet for måloppnåelse («læremidler blir produsert i henhold til Sametingets planer og avtaler») er en aktivitet, som ikke sier noe direkte om måloppnåelse i form av at de samiske elevene har tilgang på samiske læremidler. Videre mente Riksrevisjonen at kravene til rapporteringen av bruken av midlene er uten konkret kobling til målet for ordningen eller kriteriet for måloppnåelse.

3.3.6 Undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk (Riksrevisjonen, 2019)

Riksrevisjonen undersøkte i 2019 det samiske opplæringstilbudet, og konkluderte med at mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet i og på samisk. Undersøkelsen mente at dette i hovedsak henger sammen med forhold ved forvaltningen av tilskudd til læremidler ved Sametinget, læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Aktesne og tilgangen på læremiddelforfattere.

Riksrevisjonen bemerket at det fortsatt er store problemer med gjennomføring av prosjektene, selv om Sametinget har en handlingsplan for læremiddelutvikling med tydelige prioriteringer, regler og rutiner for tilskuddsordningen og følger prosjektene tett. Summen av ikke-utbetalt tilskudd som følge av forsinkede prosjekter, altså gjelden til tilskuddsmottakerne, var blitt svært høy. Hovedårsaken til forsinkelsene er ifølge Sametinget begrenset tilgang på samiske læremiddelforfattere og oversettere. Riksrevisjonen bemerker også at Sametinget ikke har en egen formidlingsstrategi for læremidler.

Videre finner Riksrevisjonen at læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Aktesne, som er Sametingets hovedvirkemiddel for å formidle, låne ut, dele og produsere samiske læremidler, er lite kjent i det samiske lærermiljøet og at utlån av læremidler via Ovtta|Aktan|Aktesne er tungvint og kan ta lang tid.

Læremiddelsentralen er bemannet med en halv stilling, og Ovtta|Aktan|Aktesne opplever at det til tider er krevende å få tak i personen.

Undersøkelsen peker på at det er stort behov for både lærer og læremiddelforfattere. Læremiddelforfattere og oversettere er stort sett samisklærere som underviser ved grunnskoler og videregående skoler. Ifølge Sametinget fører dette til at forfatterne blir overbelastet og syke, og i sin tur til forsinkelser i utviklingen og produksjonen av læremidler. Riksrevisjonen trekker frem et eksempel fra sørsamisk område, der de to videregående skolene Røros videregående/Aajege og Grong videregående samlet lærerressursene sine for å løse utfordringen med mangel på læremiddelforfattere, og samarbeider om læremiddelproduksjon og undervisning i sørsamisk. I år med lavt elevtall bruker samiske lærere mer tid på utvikling av læremidler, og når elevtallet øker, konsentrerer de seg om undervisning.

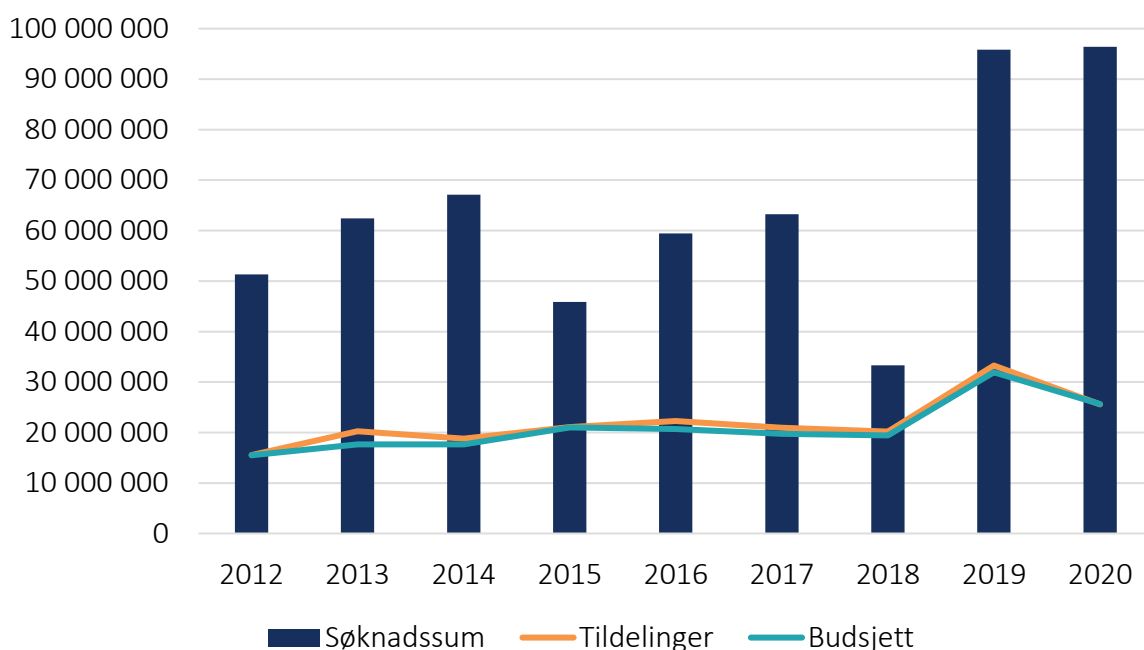
4 Tilskuddsordningen i tall

I dette kapitlet gjennomgås noen tall og statistikker fra tilskuddsordningen i evalueringsperioden som går fra 2012 til 2020. Kapitlet danner et viktig grunnlag for å kunne kvantifisere måloppnåelse, og inngår som en del av grunnlaget for den samlede evalueringen som gjøres i kapittel 6.

4.1 Oversikt over søknader, tildelinger og budsjett

I perioden har Sametinget mottatt søknader for til sammen 575 mill. kroner, og tildelt nesten 200 mill. kroner. Søknadssommene, tildelingene og budsjettene fordelt på årene i evalueringsperioden er presentert i Figur 4.1.

Figur 4.1: Årlige søknadssummer, tildelinger og budsjett, kr, nominelt

Kilde: Vista Analyse basert på dokumentasjon oversendt fra Sametinget.

Av figuren ser vi at søknadssommene varierer, mens budsjett og tildelinger har ligget stabilt over hele perioden, med et betydelig hopp i 2019 og en liten nedgang i 2020. Dette har sammenheng med at Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019 økte tilskuddet til Sametinget med 10 mill. kroner (Prop. 114 S (2018-2019), s. 43). Begrunnelsen var økt behov for nye samiske læremidler i forbindelse med fagfornyelsen og nye læreplaner i grunnopplæringen. I 2020 kom enda en tilleggsbevilgning til læremiddelutvikling, denne på 5 mill. kroner øremerket til utvikling av digitale læremidler (Kunnskapsdepartementet, s. 3). Overføringene fra Stortinget til Sametinget ble i 2019 samlet på én post hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet som Sametinget fritt forvalter (Prop. 1 S (2019-2020), s. 173). Øremerkede tilskudd som de til læremiddelutvikling i 2019 og 2020 kan derimot ikke disponeres fritt (Sametinget, 2019b, s. 5).

Gjennomgangen av dokumentasjonen for tildelingene viser også at det som hovedregel er et merforbruk i tildelingene. Noen år har merforbruket vært markant (15 pst. i 2013), mens andre år har det vært

moderat (6–8 pst. i 2014, 2016 og 2017). Resterende år har hatt et marginalt merforbruk (0–4 pst. i 2015, 2018 og 2019). I 2020 var det et marginalt mindreforbruk (nær 0 pst.). Over hele evalueringsperioden har merforbruket vært på 5 prosent.

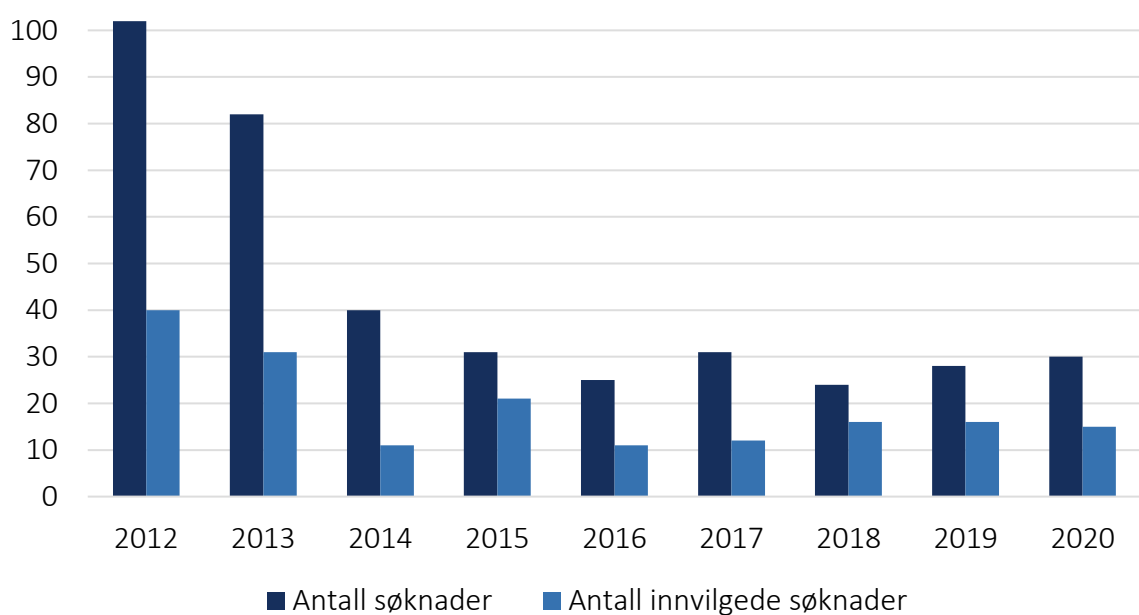
I tillegg til Sametingets tilskuddsordning lyste Utdanningsdirektoratet i 2020 ut en egen tilskuddsordning for utvikling av samiske digitale læremidler. Tilskuddsrammen var på til sammen 15 mill. kroner med søknadsfrist i juni 2020. 16 søknader på til sammen 67 mill. kroner kom inn. Det fremgår av utlysningen at læremidler som har fått tilskudd gjennom Sametinget sine tilskuddsordninger kun kunne søke tilskudd til oversettelse til andre samiske språk og/eller tilpasning til nye læreplaner. Tilskuddsordningen kan dermed betraktes som et supplement til Sametingets tilskudd. Denne tilskuddsordningen er utenfor mandatet for vår evaluering, men flere av informantene i intervjuundersøkelsen som refereres i kapittel 5 hadde synspunkter på dette tilskuddet.

4.2 Antall søknader og innvilgede søknader

I løpet av evalueringsperioden har Sametinget mottatt 393 søknader og gitt tilskudd til 173 av disse. Søknadenes fordeling på de ulike årene er illustrert i Figur 4.2. Antall søknader var betydelig høyere i 2012 og 2013 enn i perioden 2014–2020. Grunnen er at Sametingsadministrasjonen endret hvordan læremiddelprosjekter registreres. Til og med 2013 ble hvert enkelt element i et læremiddelprosjekt registrert som egne prosjekt, mens fra og med 2014 ble det registrert ett prosjekt per læreverk inkludert alle elementer. I tillegg inngikk læremidler til barnehager i tilskuddsordningen til og med 2012. Dette gjør at tallene i 2012 og 2013 ikke er direkte sammenlignbare med perioden 2014–2020.

Siden 2014 har antall søknader ligget stabilt mellom 20 og 40. Antall innvilgede søknader årlig har ligget mellom 10 og 20 fra og med 2014.

Figur 4.2: Antall søknader og innvilgede søknader, årlig

Kilde: Vista Analyse basert på dokumentasjon oversendt fra Sametinget.

4.3 Tildelinger per mottaker

Alle søkere og mottakere av tilskudd til læremiddelproduksjon er listet opp i Tabell 4.1.

Det er særlig fire mottakere som skiller seg ut som de største mottakerne; Davvi Girji, ČálliidLágádus, ABC-company (E-skuvla) og Solum. Disse har alle mottatt over 28 mill. kroner hver over evalueringsperioden. Davvi Girji er i en særstilling blant disse med nesten 70 mill. kroner. De tre første er samiske forlag, mens Solum er et norsk forlag. De fire største har med få unntak levert søknader om tilskudd til læremiddelproduksjon hvert år i evalueringsperioden.

Blant de mellomstore aktørene, som har mottatt mellom 5 og 14 mill. kroner, er Aschehoug, Learnlab, Statped og Trøndelag fylkeskommune. De resterende er mindre aktører med tilskudd opptil 2 mill. kroner i evalueringsperioden.

Til sammen er det 16 ulike tilskuddsmottakere som har fått tilskudd til produksjon av samiske læremidler gjennom Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning i perioden 2012–2020. I tillegg er det 10 aktører som har søkt, men ikke mottatt noen tilskudd. Søkere som har søkt om tilskudd med ikke fått tilsagn er oppført med «0» i det respektive året i tabellen. Merk at også søkere som har mottatt tilskudd et bestemt år kan ha søkt om (mye) mer enn det de har fått i tilskudd. Dette fremkommer ikke av tabellen.

4.4 Mange prosjekter blir utsatt

Prosjekter som får tilskudd har en leveringsfrist på 3 år eller 3,5 år fra tilskuddet mottas til læremiddelet skal være ferdigstilt, avhengig av hvilket år tilskuddet er gitt.³ Mange læremidler blir forsinket, og Sametinget skriver selv at det er flere årsaker til dette, blant annet at utviklarmiljøene består av mange ledd, små språkmiljø, små forlag og få forfattere. Dette krever ulik innsats og grad av oppfølging på flere nivåer og miljøer (Sametinget, 2019a).

I inneværende handlingsplan (2020–2023) er det gjengitt en oversikt over prosjektene som fikk tildeling i perioden 2015–2019 og med angitt status for om de er pågående eller avsluttet. På tidspunktet handlingsplanen ble vedtatt (4. desember 2019) var 18 av 63 prosjekter utgitt, 45 var fortsatt under arbeid og 1 avsluttet. Mange av prosjektene med tildeling i perioden 2015–2019 har fortsatt tid igjen for å levere innen fristen.

Ser vi derimot på prosjekter fra perioden før, altså 2011–2014, var 16 av 61 igangsatte læremiddelprosjekter fra den perioden forsinket per desember 2019. Det tilsvarer 26 pst. av læremidlene.

4.5 Avbrutte prosjekter

Som omtalt i kapittel 3.2 har det politiske nivået fra 2020 tatt over behandlingen av utsettelse av prosjekter, noe som har ført til at flere forsinkede prosjekter er blitt avsluttet. I 2020 ble fem prosjekter avsluttet (Sametinget, 2020, s. 73). I perioden 2015–2019 ble to prosjekter avsluttet (Sametinget, 2019a, s. vedlegg 1). Vi er ikke kjent med hvor mange prosjekter som ble avbrutt i perioden 2012–2015.

³ I perioden 2012–2014 og fra 2020 er fristen 3 år. I perioden 2015–2019 var fristen 3,5 år.

Tabell 4.1: Tildelinger per år per mottaker, kr

Forlag	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	SUM
Davi Girji	3 386 200	5 185 200	7 835 000	4 216 900	14 189 200	10 002 000	8 183 000	13 172 000	2 089 000	68 258 500
Čáliidldágádus	1 135 000	0	0	5 888 300	4 730 000	5 472 000	4 817 000	6 273 000	4 303 000	32 618 300
ABC-company, E-skuvla	0	4 367 600	0	3 296 100	2 263 700		404 000	5 501 000	12 169 000	28 001 400
Trøndelag fylkeskommune (Sør-Trøndelag FK før 2018)		214 800		1 000 000	1 100 000	1 199 000	2 770 000	3 740 000	4 050 000	14 073 800
Statped	1 177 900	1 177 600	867 000	1 066 400		353 000	338 500		404 000	5 384 400
Learnlab								2 485 000	2 586 000	5 071 000
Sámi allaskuvla - Lohkanguovddáš (Samisk høgskole)	1 123 000		1 142 000	1 024 300			0		0	3 289 300
Ludenso AS									0	0
Solum	2 906 000	8 997 600	8 928 000	4 132 000	0	3 902 000	3 579 000	46 500		32 491 100
Nordland fylkeskommune								1 093 000		1 093 000
Tim Valio								362 500		362 500
Sex og politikk - forening								600 000		600 000
Telemarksforskning								0		0
Foreningen Lær kidsa koding							73 700			73 700
iMal							0			0
NJAUDDMEST AS						0				0
RIMTASS AS						0				0
Árran				450 000						450 000
Logoped Nord v/Åshild Andersen			0							0
KRISTIN JERNSLETTEN			0							0
DAT AS		317 000								317 000
IDUT AS	421 000	0	0							421 000

Tabell 4.1: Tildelinger per år per mottaker, kr

SIJTI JARNGE - DET SAMISKE KULTUR- OG UTVIKLINGSSTRE I HATTFJELLDAL	0	
TAMBARTUN KOMPETANSESENTER	0	0
Aajege - Saemien gieje jih maah- toejarng	0	0
Aschehoug forlag	5 385 000	5 385 000

Kilde: Vista Analyse basert på dokumentasjon oversendt fra Sametinget.

Merknad: Søkere som ikke fikk tildelinger til sine søknader er satt opp med «0» i det aktuelle året. Tomme celler indikerer at det ikke var noen søknader fra den aktuelle mottaker det aktuelle året. Også tilskuddsmottakere som har mottatt støtte et år kan ha hatt mange avslag samme år.

5 Forvaltning og erfaring

I dette kapitlet refereres resultatene fra intervjuundersøkelsen som er gjennomført i forbindelse med evalueringen (jf. kapittel 2.1). Resultatene rapporteres tematisk, og svar fra alle relevante informantgrupper som knytter seg til hvert tema er samlet under hver overskrift. Kapitlet avslutter med en oppsummering og kort diskusjon av funn som vurderes som særlig relevante for å kunne besvare evalueringsspørsmålene og evalueringens mandat. Resultatene fra undersøkelsen danner en viktig del av evalueringsgrunnlaget og tas med videre i sluttevalueringen i kapittel 6.

5.1 Utfordringer for samisk læremiddelproduksjon

Samtlige informanter, både tilskuddsmottakere, Sametinget og brukere, fortalte at mangel på forfatterressurser er hovedutfordringen for produksjon av samiske læremidler. Det er få potensielle forfattere og flere institusjoner kjemper om disse ressursene. Noen tilskuddsmottakere nevnte Sametinget som en aktuell «konkurrent» her, da de også ansetter pedagoger som kunne arbeidet som læremiddelforfattere. Mange læremiddelforfattere er lærere, og forlagene beskriver utfordringer knyttet til å frikjøpe disse fra arbeidet som lærer, da det tar dem ut av en annen viktig jobb med begrensede ressurser. De begrensede ressursene gir også en stor sårbarhet ovenfor sykdom og annet fravær, slik at mange læremiddelprosjekter kan bli langvarig utsatt fordi man er kritisk avhengig av enkeltressurser. Sårbarhetsproblemet beskrives som særlig stort innen sør- og lulesamisk, både av tilskuddsmottakerne og fra sametingsadministrasjonens side.

En av tilskuddsmottakerne som produserte særskilt tilrettelagte læremidler ga uttrykk for at det ikke var et problem å hente inn eksterne til å gjennomføre prosjektene gjennom frikjøp, fordi kommunene også er avhengig av å finne gode løsninger for brukerne av slike læremidler.

“ «Det er begrensede forfatterressurser og alle kjemper om de samme ressursene.»

En tilskuddsmottaker

Tilskuddsmottakerne mener tilskuddsordningen er avgjørende for læremiddelproduksjon

Alle tilskuddsmottakere vi intervjuet var samstemte når det gjelder viktigheten av tilskuddsordningen. Det ville ikke vært mulig å produsere læremidler på samisk uten tilskuddene fra Sametinget, da det ikke finnes noe markedsgrunnlag for kommersielle utgivelser. For flere av forlagene er samisk læremiddelproduksjon en stor del av virksomheten; tilskuddet utgjør om lag 70 prosent eller mer av omsetningen for flere av forlagene.

Brukerne føler seg ikke tilstrekkelig inkludert

Fra intervjuene kom det frem at noen opplever at brukerne av læremidlene (lærere og elever) ikke inkluderes i arbeidet med læremidler i tilstrekkelig grad. Det ble gitt uttrykk for at Sametinget har et for stort fokus på forlagenes behov i stedet for å fokusere på brukerne. Det ble også sagt at forlagene heller ikke er særlig opptatt av å snakke med brukerne. Informanten mente at dette kunne føre til at læremiddelprosjektene som får tilskudd ikke treffer behovet. Informanten var også kritisk til om Sametinget og

forlagene satser nok på digitale læremidler, og ga uttrykk for at tilskuddsordningen ikke legger opp til dette i tilstrekkelig grad.

5.2 Forvaltningen av tilskuddsordningen

Tilskuddsmottakernes syn på utformingen og forvaltningen

Tilskuddsmottakerne ga gjennomgående uttrykk for at de var fornøyde med tilskuddsordningens utforming og forvaltning. Dette gjaldt både for produsenter av ordinære læremidler og særskilt tilrettelagte læremidler.

Det ble oppgitt at tilskuddssatsene gir grunnlag for produksjon ved at de dekker produksjonskostnadene, og de sørger for at læremiddelprosjekter blir lønnsomme, gitt at man klarer å produsere læremidlene innen tidsfristen. Noen unntak ble nevnt her, knyttet til for lave satser for referansegrupper og korrekturlesing.

Et par tilskuddsmottakere uttrykte at de hadde fått mangelfulle avslagsbegrunnelser, og at det kunne oppleves som svært tilfeldig om de fikk de prosjektene de hadde søkt på eller ikke. Én informant omtalte det som like forutsigbart som «å vinne i lotto». En annen uttalte at usikkerheten knyttet til om prosjektene får støtte eller ikke gjør det vanskelig å planlegge og budsjettere.

Tilskuddsmottakerne hadde ellers ingen merknader til søknads- eller rapporteringsprosessen.

Tilskuddsforvalters erfaringer og vektlegging

Sametingsadministrasjonen understrekte at det alltid er den faglige kvaliteten på prosjektene som ligger til grunn for administrasjonens forslag til prioriteringen mellom søknader. Dersom det faglige innholdet i to eller flere læremiddelsøknader vurderes som like godt, er det kostnaden og sannsynligheten for ferdigstillelse innenfor tidsfristen som avgjør.

Informantene nevnte også at mange søknader de får inn er for mangelfulle eller uklare. Siden behovet for å få gjennomført prosjekter er så prekært, bruker administrasjonen ressurser på å følge opp utilstrekkelige søknader og veilede for at de skal bli gode nok for å kunne tilskudd. Et annet tiltak som er innført i år (2021) er å endre og tydeliggjøre spørsmålene i søknadsskjemaene, med mål om mer presise og utfyllende søknader. Dette er spesielt knyttet til punktene som handler om relevans og krav i forbindelse med fagfornyelsen. Administrasjonen uttrykte spenning i forbindelse med å se effekten av dette.

Administrasjonen informerte om at det var flere klager på vedtak tidligere. De få klagesakene man har mottatt de siste årene har administrasjonen fått medhold i.

Underveisrapporteringen fra tilskuddsmottakerne ble vurdert som stort sett tilstrekkelig ved at administrasjonen får den informasjonen de behøver for å kunne følge med på fremdriften på prosjektene. I tillegg holder administrasjonen statusmøter med forlagene som mottar støtte.

5.3 Endret vedtaksmyndighet om utsettelse og politiske prioriteringer

Som omtalt i kapittel 3.2 har det vært en endring i hvor myndigheten for behandling av søknader om utsettelse har ligget, fra at det til og med 2019 lå hos administrasjonen og fra 2020 ble flyttet til det

politiske nivået. I intervjuet med sametingsadministrasjonen ble det fremhevet at dette har gjort at saksbehandling av utsettelse tar lengre tid enn tidligere på grunn av saksforberedelser, og fordi lange sakslister gjør at det kan ta uker før Sametingsrådet kan behandle saken.

Det ble også fremhevet at innskjerpingen har medført at prosjekter har blitt avbrutt, noe som spesielt har gått utover de sør- og lulesamiske prosjektene. Dette ble vurdert som svært uheldig, da det er i disse to språkene at manglene på samiske læremidler er størst.

Politiske prioriteringer kan gå foran administrasjonens faglige anbefalinger

Fra politisk nivå ble det bekreftet at det alltid er de pedagogiskfaglige vurderingene basert på tilskuddsordningens regelverk som ligger til grunn for administrasjonens forslag til tildelinger. Når den faglige vurderingen fra administrasjonen foreligger gjøres det også politiske vurderinger, knyttet til om tildelingene gir en hensiktsmessig balanse mellom de ulike samiske språkene, om tildelingene i stor nok grad tar innover seg at forlagene er avhengige av tilskudd for å opprettholde arbeidsplassene sine og om dette i tillegg påvirker andre tilknyttede arbeidsplasser innen f.eks. skjønnlitteratur. En ujevn fordeling mellom forlag basert på administrasjonens forslag til tildelinger kan derfor føre til omprioriteringer fra Sametingsrådets side.

5.4 Effektiv gjennomføring av prosjekter

Et viktig moment i intervjuene med forlagene var å identifisere mulige kilder til mer effektiv utnyttelse av tilskuddsmidlene og tilgjengelige ressurser. Knapphet på forfattere og lærerressurser ble tatt opp som en utfordring og begrensning i samtlige intervjuer. I intervjuene fikk derfor utfordringer og mulige løsninger på dette området mye oppmerksomhet.

Flere vurderer frikjøp som viktig for forutsigbarheten og leveringssikkerheten

Flere av forlagene trakk frem frikjøp av forfattere, slik at de kan jobbe med læremiddelutvikling på fulltid, som en nødvendig forutsetning for å kunne produsere læremidlene innen fristene.

På den annen side har et par av tilskuddsmottakerne ikke organisert seg med utstrakt bruk av frikjøp. Disse har hatt en mer glidende overgang mellom redaktør- og forfatterarbeid, hvor forlagets faste ansatte redaktører også involverer seg i selve produksjonen av læremidlene. Én av disse, som representerte et litt større forlag, mente det ville vært bedre om forlaget kunne tilby faste stillinger til frikjøpte læremiddelforfattere. Denne tilskuddsmottakeren har ikke brukt Sametingets frikjøpsordning. Grunnen til at forlaget ikke har brukt ordningen har vært økonomisk. Tilskuddene til frikjøp, særlig den frikjøpsordningen som Sametinget har i tilskuddsordningen, har ikke vært tilstrekkelig for å kunne frikjøpe en lærer. Tilskuddsordningen gir ikke den nødvendige forutsigbarheten som forlagene trenger for å knytte til seg forfatterressurser i mer faste ansettelsesforhold.

I sørsamisk område samarbeider skolemiljøet om læremiddelutvikling for videregående skole

I sørsamisk område har skolemiljøet selv tatt ansvar for produksjon av læremidler på videregående nivå. Aajege – Samisk språk- og kompetansesenter/Røros videregående skole og Grong videregående skole har samarbeidet om utvikling av digitale læremidler for videregående skole siden 2015, i samarbeid med

alle i fagmiljøet. Ressursene er svært få innenfor dette språkmiljøet, og å frikjøpe lærere fra undervisning er dermed ekstra utfordrende. Språksenteret koordinerer dette arbeidet med kombinasjon av både undervisning og læremiddelproduksjon.

Tilskuddsforvalters syn på effektiviseringsgevinster ved frikjøp

Sametingsadministrasjonen uttrykte at de prosjektene der forfattere jobber i fulltid med prosjektet har mer effektiv utvikling enn de prosjekter der forfattere jobber med manusutvikling på fritiden, og at sistnevnte kombinasjon har vist seg å være lite effektiv og blir oftere forsinket.

Forfatterhonorar for ny tekst kan enten gis som tilskudd per side eller ved frikjøp av forfattere og/eller oversettere inntil to år i henhold til avtale med vedkommendes arbeidsgiver. Sametingsadministrasjonen opplevde at få forlag søker om støtte til frikjøp, men heller søker om tilskudd per side. Sametingsadministrasjonen var ikke sikre på årsaken til dette. Det ble stilt spørsmål ved om forlagene tjener mer på å gjøre det slik. Utfordringene er knyttet til å produsere læremidler på tiden.

Forfattertilgangen og den begrensede produksjonskapasiteten gjør, ifølge flere av tilskuddsmottakerne og sametingsadministrasjonen, at det utvikles læremidler i et altfor sent tempo. Denne utfordringen synliggjøres særlig i forbindelse med nye læreplaner, noe administrasjonen la særlig vekt på. Nye læreplaner krever nye læremidler og oppdatering av gamle, og den lave produksjonskapasiteten, kombinert med utsettelse av prosjekter, gjør at samiske elever ikke får tilgang til nye læremidler når de burde.

Noen av tilskuddsmottakerne tok også opp utfordringer knyttet til nye læreplaner. Én tilskuddsmottaker mente det kunne være effektiviseringsgevinster i å utlyse flere prosjekter i forbindelse med nye læreplaner og slikt sett produsere mer i årene rundt én ny læreplan enn i årene mellom to læreplaner. Informanten mente det er tilstrekkelig produksjonskapasitet til å gjøre dette, men at det forutsetter at forfatterne får være forfattere på heltid.

Sametingsadministrasjonen var usikre på om produksjonskapasiteten i de samiske læremiddelforfattermiljøene er slik at en oppskalering av tildelinger i forbindelse med nye læreplaner vil kunne gi økt produksjon. Det ble gitt uttrykk for at da erfaringen hittil viser at de samiske læremiddelforfattermiljøene er små og ressurstilfanget er begrenset, og at det er nødvendig å øke tilgangen til forfatterressurser før oppskalering av tildelinger vil gi økt produksjonskapasitet.

Fra informanthold blant tilskuddsmottakerne ble det pekt på at manglende terminologi i sørsamisk gjør at prosjektene tar tid, da forlagene må lage og foreslå nye termer parallelt med læremiddelutviklingen.

Oppfølgingstiltak fra tilskuddsforvalter

Sametingsadministrasjonen fortalte at de bruker ressurser på ekstra oppfølgingstiltak når prosjekter blir forsinket. Eksempler på bistand de kan gi er å sette forlagene i kontakt med ressurspersoner, se om noen deler av prosjektet kan tas ut eller liknende. Hvis vurderingen er at lite kan gjøres for å sikre fremgangen, må det vurderes om prosjektet skal avbrytes. I denne forbindelse beskrev informantene hvilket dilemma dette kan være. Det er et prekært behov for samiske læremidler, og å avslutte et uferdig prosjekt medfører bortkastede ressurser i form av at det arbeidet som allerede er gjort ikke kommer til nytte, samt merarbeid ved at prosjektene må lyses ut på nytt. Dette har resultert i at tilskuddsforvalter i mange tilfeller der prosjektet har kommet i gang, har tatt hensyn til de menneskelige ressursene og innvilget utsettelse fremfor å avbryte prosjekter. Administrasjonen ga uttrykk for at avslutning av

prosjekter kan ha uheldige bivirkninger, ved at forlag, forfatteren eller oversetteren ikke ønsker å søke på nye prosjekt ved en senere anledning. Administrasjonen er spent på hvilke resultater endringen der politisk nivå skal behandle søknader om utsettelse vil bringe, jf. omtale i kapittel 3.2.

Administrasjonen fortalte videre at det er de største prosjektene, eksempelvis heldekkende læremidler for flere årstrinn, gjerne med parallellutgaver, som oftest blir forsinket og har lavere sjanse for å levere innen fristen. Jo færre ansatte et forlag har jo større er risikoen for forsinkelser, da en og samme person kan være både redaktør og forfatter, og i tillegg kan ha flere læremiddelprosjekter under utvikling. Forlagets ansatte kan også ha flere andre oppgaver i tillegg. De fleste samiske forlag driver både med læremiddelutvikling, utvikling av skjønnlitteratur og musikk samt tar oversetter- og tolkeoppdrag. Sametingsadministrasjonen stiller spørsmålsteget ved hvordan forlagene internt prioriterer samisk læremiddelutvikling.

Administrasjonen ga uttrykk for at forkorting av fristene kunne ha flere uheldige konsekvenser. Når deler av et læreverkprosjekt avbrytes, må læreverkets resterende del lyses ut på nytt og kan bli tildelt et annet forlag. Dette gjør at læreverkets progresjon brytes opp, og det blir forsinkelser som er uheldig for brukerne. For samiske læremidler finnes kun ett læreverk i hvert fag. Det ble trukket frem at når ulike forlag utvikler læremidler for det samme faget til hver sitt årstrinn, vil man ikke få et gjennomgående læremiddel i faget. Ifølge sametingsadministrasjonen er det ikke vanlig og heller ikke lovlig med hensyn til forvaltningsloven og økonomiregelverket at konkurrerende søkere og tilskuddsmottakere samarbeider om læremiddelprosjektene.

Dagens tidspunkt for tildeling kan være til hinder for frikjøp

Noen av tilskuddsmottakerne pekte på at dagens søknadsfrist i mai og tildeling på høsten kan være til hinder for frikjøp. Frikjøp må planlegges i god tid. En av tilskuddsmottakerne mente at frikjøp må planlegges ett år i forveien. En annen tilskuddsmottaker mente at skolene bør motta søknader om permisjon senest i mai og ideelt sett på senvinteren for å kunne søke om permisjon fra påfølgende skoleår. Vedkommende viste til at lærerne ikke vil søke permisjon eller si opp arbeidet før tilskuddssøknaden er behandlet. Forlagene vil heller ikke ta risikoen med å ansette læremiddelutviklere og forfattere før tilskudd er innvilget, selv om de har fått midler til lignende prosjekter tidligere. Tidligere søknadsfrist og tildeling før sommeren ble ytret som et konkret ønske fra denne informanten for å legge til rette for mer frikjøp. Vedkommende mente at med dagens handlingsplan for læremiddelutvikling kunne forlagene sende søknader tidligere. Det ble også tatt opp at løpende søknadsbehandling kunne gjøre planleggingen av frikjøp enklere.

Lærere mener at ordningen ikke legger til rette for deling av egenproduserte læremidler

Fra brukerne av læremidler ble det gitt uttrykk for at Sametinget er konservativt og sitter fast i en gammel arbeidsmodell for læremiddelutvikling. Informanten viste til at mange lærere selv utvikler læremidler, også digitale, men at Sametinget ikke klarer å følge opp dette. Det ble vist til at lærerne ikke har tid til å dele egne læremidler, og at portalen for deling av læremidler (Ovttas) ikke fungerer bra, jf. omtale under. Informanten mente det kunne være en god idé å lage en ordning for frikjøp av lærere for å produsere læremidler, der et eget læremiddelorgan eller -senter henter inn lærere til å skrive læremidlene og til å kvalitetssikre og teste ut disse. Det ble her vist til at fylkeskommunene har kjøpt fri lærere til å utvikle læremidler for videregående skole gjennom Nasjonal digital læringsarena.

5.5 Markedsføring og tilgjengeliggjøring av læremidlene

I intervjuene kom det frem at lærerne mangler oversikt over hvilke læremidler som finnes, og at de skulle ønske at det fantes en bedre samlet oversikt enn det Ovtta|Aktan|Aktesne gir. Én av brukerne sa at det var mulig å få oversikt ved å bruke Ovtta|Aktan|Aktesne, men at å søke på forlagenes nettsider kunne være en like god strategi.

Rollen til tilskuddsforvalter

I intervjuet med sametingsadministrasjonen ble det gitt uttrykk for at det ligger et stort forbedringspotensial i bedre markedsføring av læremidlene. Sametingsadministrasjonen er kjent med at det finnes lærere som ikke vet hvordan de skal orientere seg i landskapet av nye læremidler, og som blant annet ikke kjenner til Ovtta|Aktan|Aktesne.

Videre fortalte de at den vanligste måten tilskuddsmottakerne tilfredsstilte tilskuddsordningens krav om markedsføring av læremidlene var at de la ut informasjon på egne hjemmesider. Sametingsadministrasjonen legger inn de ferdige læremidlene i Sametingets læremiddelsentral og varsler Ovtta|Aktan|Aktesne.

Administrasjonen uttalte at de skulle ønske at tilskuddsmottakerne gjorde mer for å formidle de samiske læremidlene til brukergruppene. Dette var også noe de hadde fått tilbakemelding om fra lærere. Sametingsadministrasjonen viste at tilskuddsordningen har krav til tilskuddsmottakerne om å markedsføre læremidlene, og Sametinget gjør andre viktige tiltak i denne forbindelse (gjennom andre tiltak enn tilskuddsordningen), blant annet ved å gi direktetilskudd til Ovtta|Aktan|Aktesne og drifte Sametingets læremiddelsentral. Tilskuddsforvalter pekte på at forlagene får inntektene fra salget, og at de derfor burde ha en egeninteresse av å markedsføre læremidlene.

Rollen til tilskuddsmottakerne

Tilskuddsmottakerne fortalte om ulike tiltak de gjør for å markedsføre læremidlene, som nettbutikker, direkte informasjon til skolene, distribusjon til bokhandlere, informasjon i sosiale medier, utstillinger på språksentre, arrangementer i regi av Sametinget og lignende. Et par forlag hadde også vært med på en læremiddelturné til skolene med informasjon om eksisterende læremidler, og kampanjer rettet mot lærere for å bli med på å utvikle læremidler.

Et par av tilskuddsmottakerne ga uttrykk for at markedsføring ikke var essensielt for at læremidlene de produserte skulle nå ut til de potensielle mottakerne, fordi miljøene er så små at de når ut uansett.

De resterende tilskuddsmottakerne uttrykte at de opplevde at tilskuddsordningen hovedsakelig er produksjonsstøtte til utvikling av læremidlene, og at om det skal markedsføres mer fra forlagenes side trengs det ytterligere støtte til dette, fordi det ikke er noen kommersielle gevinster forbundet med markedsføring for forlagene.

Ett av forlagene sa de hadde så lite å tjene på å markedsføre læremidlene med mål om salg og inntjening at de heller hadde valgt å gi ut læremidlene gratis til de skolene som ville ha dem. Inntjeningen forbundet med prosjektene ble beskrevet som kun avhengig av produksjonsstøtten og å levere læremidlene innenfor den avtalte tiden.

For særskilt tilrettelagte læremidler opplevde en av tilskuddsmottakerne at brukerne får informasjon om læremidlene som produseres fordi markedet for slike læremidler er lite og det er direkte kontakt med brukerne.

Rollen til Ovttas|Aktan|Aktesne og Sametingets læremiddelsentral

Læremiddelportalen Ovttas|Aktan|Aktesne består av tre deler; selve læremiddelportalen med oversikt over tilgjengelige læremidler, en delingsarena for egenproduserte læremidler og et produksjonsverktøy for læremidler. I intervjuene kom det frem at delingsarenaen og produksjonsverktøyet brukes i mindre grad enn selve læremiddelportalen. Bruken av delingsarenaen har økt noe de siste årene, etter arbeid med å rekruttere brukere.

I intervjuene kom det frem at Ovttas|Aktan|Aktesne bruker mye ressurser på å finne ut av hvilke læreplanmål de ulike læremidlene dekker, slik at de kan beskrive dette på nettsiden. Det ble foreslått å innføre en praksis hvor hvert læremiddel må tydeliggjøre hvilke læreplanmål som dekkes, slik at dette enklere kan formidles til brukerne gjennom portalen. Fra informanthold ble det fortalt at Ovttas|Aktan|Aktesne har som mål at det blir mulig å sortere ut læremidler i portalen ved å filtrere på læreplanmål, noe som ville kunne forenkle arbeidet for brukere i skoler og barnehager.

Informanter blant brukerne av læremidler ga uttrykk for at Ovttas|Aktan|Aktesne fungerer mindre bra, både for å finne frem til læremidler og for å dele læremidler. Det ble også sagt at mange lærerne gjerne vil dele læremidler, men ikke har tid.

Arbeidsdelingen mellom Ovttas|Aktan|Aktesne og Sametingets læremiddelsentral er at lånebestillinger for læremidler kommer inn gjennom Ovttas|Aktan|Aktesne og lånes ut fra læremiddelsentralen. I intervjuene kom det frem at det noen brukere heller kontakter læremiddelsentralen direkte, fordi det oppleves som enklere enn å gå via Ovttas|Aktan|Aktesne. Læremiddelsentralen har også åpent på formiddagene slik at folk kan komme innom og se og bla i bøker.

I intervjuet med Sametingets læremiddelsentral ble det drøftet om et større ansvar for markedsføring/distribusjon skulle ligge på dem i stedet for forlagene. Slik systemet er i dag er læremiddelsentralen den siste aktøren som får læremidlene, for det er skolene og bokhandlene som får dem direkte fra forlagene til å begynne med. Dette er medvirkende til at Sametingets læremiddelsentral ikke har oversikt over hvilke læremidler som er i bruk på skolene. Informanten fra Sametingets læremiddelsentral delte også synet til informanten fra Ovttas|Aktan|Aktesne om at det kunne vært ressursbesparende om kompetansemålene som dekkes av læremidlene var mer tydeliggjort.

5.6 En særskilt utfordring for administrasjon: Tilleggsbevilgninger over statsbudsjettet

Et moment som informantene fra sametingsadministrasjonen selv tok opp under intervjuet, var at det de siste årene har kommet tilleggsbevilgninger til læremiddelutvikling over statsbudsjettet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. I 2019 mottok de 10 mill. kroner i ekstra midler til samisk læremiddelutvikling, mens i 2020 kom det 5 mill. kroner ekstra.

Informantene sa at det selvsagt var gledelig med ekstra midler til læremiddelutvikling, gitt de utfordringene som samisk læremiddelproduksjon står ovenfor og regjeringens oppfølging av nasjonale tiltak (Digitaliseringsstrategien). Men tidspunktet for tilleggsbevilgningen er utfordrende. Prioriteringslisten utarbeides i forbindelse med budsjettbehandlingen i desember. Potensielle tilskuddsmottakere søker så på de prioriterte prosjektene med frist 2. mai, og arbeidet med tildelinger pågår som regel til oktober. At de økte midlene til læremiddelutvikling kommer etter at prioriteringslisten er utarbeidet og søknadsfristen er utløpt, gjør at Sametinget ikke kan utvide prioriteringslisten vedtatt av Sametinget i plenum

med nye fag og fagområder. Sametinget får heller ikke tid til å øke bemanningen for å håndtere de økte tildelingene. De økte midlene må brukes det året de kommer, slik at konsekvensen blir at de ressursene Sametinget har som jobber med forvaltningen av ordningen har fått en økt portefølje. Administrasjonen ga uttrykk for at ekstraarbeidet i forbindelse med tilleggsbevilgningene går på bekostning av tettere oppfølging av tilskuddsmottakerne.

5.7 Oppsummering og diskusjon

Vi oppsummerer kort funn fra intervjuene som vi anser som særlig relevante for evalueringen som gjøres i neste kapittel. Vurderingene som gjøres i dette delkapitlet er våre vurderinger, og inngår som en del av analysen av resultatene fra den kvalitative undersøkelsen. De viktigste momentene fra undersøkelsen er slik vi ser det:

- Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling bidrar til effektive og forutsigbare søkeprosesser. Planen inneholder detaljerte føringer om hvilke fag, trinn og språk som skal prioriteres det enkelte året. Dette bidrar til forutsigbarhet for forlagene om hvilke læremidler som vil prioriteres det enkelte året, selv om den endelige tilskuddsrammen og prioriteringene først fastsettes i desember året før utlysing og tildeling av midler. Dette gjør at forlagene kan starte planleggingsprosessen og rigge prosjekter før årets tilskudd er lyst ut. Når dette er på plass går selve søknadsskrivingen fort, og vurderes ikke som særlig ressurskrevende.
- Forlagene gir uttrykk for at faste og hele ansettelse er det som gir best leveringssikkerhet. Tildeling av tilskudd om høsten synes imidlertid å være en utfordring for frikjøp. Den endelige beslutningen om å søke om permisjon til frikjøp tas når det er gitt tilsagn om tilskudd. Det er i intervjuene nevnt at tildeling før sommeren, helst i mai, vil gjøre det enklere å få på plass avtaler om frikjøp fra påfølgende skoleår. Ferdigbehandling av prosjektsøknader i god tid før sommeren kan dermed være et eksempel på et grep som kan effektivisere produksjonen ved at prosjekter kommer tidligere i gang og ferdigstilles raskere.
- Prosjektbaserte tilskudd synes å være utfordrende for små forlag, spesielt når de har en betydelig andel av sine inntekter og sin aktivitet knyttet til tilskuddsmidler. Dette gir økt risiko forbundet med å tilby faste og hele ansettelse, noe som øker sannsynligheten for at de velger andre tilknytningsformer med mindre stillingsprosenter, selv om dette ikke er beste løsning for dem. Samlet ser det derfor ut som det er for stor risiko for forlagene i dagens situasjon.
 - Vurderer man derimot risikofordelingen innenfor hvert enkelt prosjekt fremstår den hensiktsmessig, når det kommer frem at prosjektene er lønnsomme for forlagene når de gjennomføres innenfor fristen, men kan bli ulønnsomme ved overskridelse av fristene. Fremdriften i prosjektene er noe forlagene kan påvirke og det virker derfor riktig at risikoen forbundet med dette plasseres på dem. Det kan selvsagt problematiseres hvorvidt forlagene har tilstrekkelig kontroll på fremdriften på prosjektene når forfattermiljøene er så små og utslag av mer tilfeldig karakter knyttet til enkeltressurser (som sykdom ol.) har stor innvirkning på fremdriften på enkeltprosjekter.
- Noen forlag gir uttrykk for at de kan øke sin samlede produksjon. En større produksjon vil kunne realisere produksjonsmålene for ordningen raskere, men vil trolig kreve at tilskuddsrammen økes.
- Det synes å ligge forbedringspotensial i formidling av læremidlene til brukerne. Intervjuene tyder på at de ikke er informert om hvilke læremidler som finnes, og opplever å ikke ha kapasitet til å holde seg informert om hva som kommer.

- Forlagene ga uttrykk for at de ikke har noen kommersiell interesse av å markedsføre læremidlene. Informantene hadde ulike begrunnelser, herunder at miljøene er så små (sør- og lulesamisk) eller spesifikke (spesialpedagogikk) at læremidlene når ut uansett, og at det er så lite å tjene på å markedsføre allerede fullfinansierte læremidler at forlagene ikke prioriterer markedsføring. Ett forlag uttalte at de har så lite potensial for inntjening ved salg at de gir ut læremidlene gratis fremfor å bruke ressurser på markedsføring med mål om salgsinntekter.
- Det kan oppstå et gap mellom de læremiddelprosjektene som Sametinget prioriterer og de læremidlene som brukerne mener de har behov for, grunnet stor avstand fra beslutningstaker til bruker. Signaler om hva som behøves kan synes å spille en for liten rolle i beslutningene om hvilke prosjekter som prioriteres.

6 Evaluering

Evalueringen skal svare ut følgende evalueringsmål, jf. kapittel 2.1:

1. Utvikling og produksjon og utvikling av læremidler

- a. Måloppnåelse: I hvilken grad oppnås målet om å utvikle læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen?
- b. Aktiviteter: Kan produksjonen økes gjennom forbedringer i tilskuddsordningen?

2. Markedsføring og tilgjengeliggjøring

- a. I hvilken grad er læremidlene tilgjengelige for lærere og elever?
- b. Kan og bør tilskuddsordningen endres for å bedre tilgjengeligheten, eller bør det håndteres utenfor tilskuddsordningen?

I dette kapitlet svarer vi ut evalueringsspørsmålene med grunnlag i dokumentstudien, de kvalitative intervjuene og saksbehandlingsdokumenter oversendt fra Sametinget. Avslutningsvis oppsummeres våre anbefalinger knyttet til økt produksjon og bedre markedsføring og tilgjengeliggjøring av læremidler.

6.1 Målet om å utvikle læremidler i alle fag er vanskelig å nå

I dette delkapitlet svarer vi på evalueringsspørsmål 1a): *I hvilken grad oppnås målet om å utvikle læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen?*

6.1.1 Status på læremiddelutvikling

I dette delkapitlet presenterer vi resultatet av en gjennomgang vi har gjort av Sametingets matriser for utviklingen av læremidler i ulike fag på de tre samiske undervisningsspråkene. Gjennomgangen viser at målet for tilskuddsordningen ikke er nådd i evalueringsperioden, da det ikke er utviklet samiske læremidler i alle fag og som er i tråd med læreplanene i grunnopplæringen. Det er likevel verdt å understreke at tilskuddsordningen har sørget for at læremidler har blitt utviklet, men at dekningsgraden er varierende mellom de ulike samiske undervisningsspråkene.

I det følgende viser vi frem utviklingen i læremiddeltilgangen i de tre språkene grafisk. Det er i denne forbindelse viktig å merke seg følgende:

- Det er fem kategorier; heldekkende⁴, under utvikling, delvis dekkende⁵, varierende dekning⁶, ikke dekning⁷.
 - Merk særlig at kategorien «under utvikling» åpner for at det er varierende kvalitet på de læremidlene som er i bruk på tidspunktet for «målingen», som er 2012, 2016 og 2018. Grunnen til at det er slik er måten Sametinget fører denne oversikten på.

⁴ Flesteparten av kompetansemålene i læreplanen er dekket av tilgjengelige læremidler.

⁵ Deler av kompetansemålene i læreplanen er dekket av tilgjengelige læremidler.

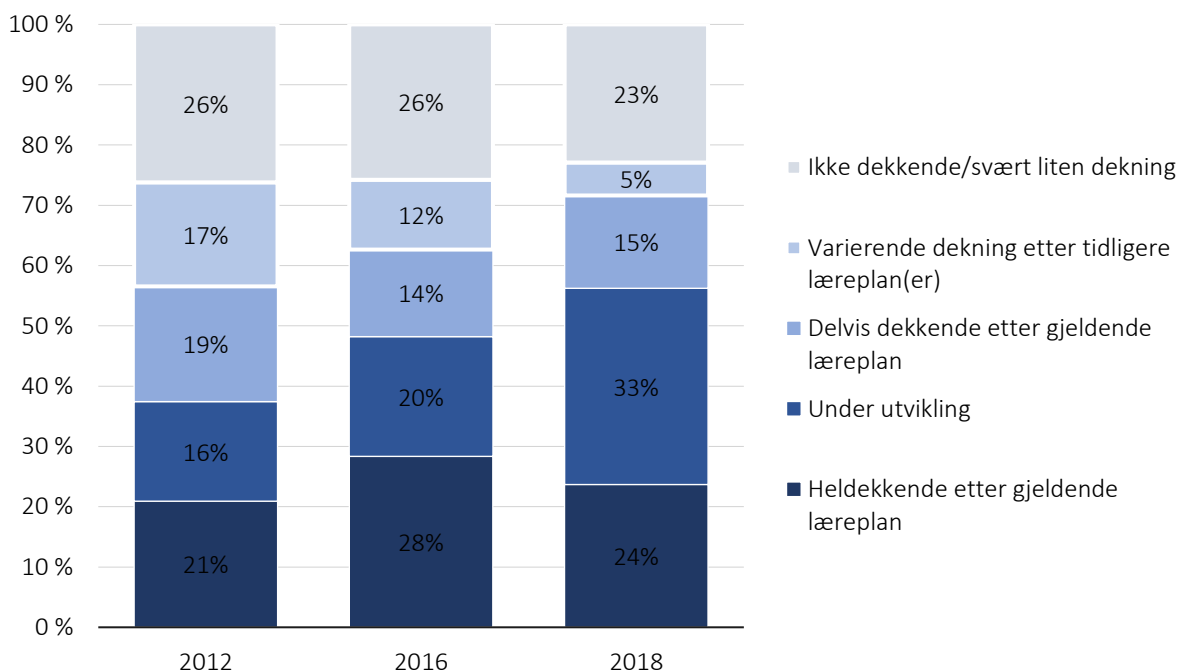
⁶ Elev- og temabøker som nesten dekker kompetansemålene etter tidligere læreplaner.

⁷ Svært liten dekningsgrad av læremidler som dekker kompetansemålene i læreplanen, eller mangler helt.

- Særskilte tilrettelagte læremidler er ikke med i denne fremstillingen.
- Hvert fag på hvert trinn teller like mye i figurene. Dette henger sammen med at målet for ordningen er at det skal være tilgjengelige læremidler på samisk i alle fag og som er i tråd med læreplanene i grunnopplæringen. Derfor er det rimelig at hvert trinn telles én gang per fag, gitt at faget undervises på trinnet.
- Det har vært noen endringer av læreplanene i evalueringsperioden, som påvirker kategoriseringen av noen læremidler:
 - Fagfornyelsen som innføres gradvis fra og med skoleåret 2020–21 påvirket planleggingen og tildelingen til læremiddelprosjekter allerede fra 2017. Dette gjør også at noen læremidler som var kategorisert som heldekkende i 2016 blir kategorisert som «delvis dekkende» eller «under utvikling» i 2018. Det betyr at bildet ville sett bedre ut dersom ikke fagfornyelsen hadde skjedd.
 - Det var også en liten endring av noen læreplaner i 2013 som påvirker noen fag på samme måte. Omfanget av disse endingene er dog mindre enn fagfornyelsen.
- Sametinget prioriterer ikke tildelinger i engelsk og norsk der læremidlene som er utarbeidet for norske elever er tilstrekkelige også for samiske elever. Sametingsadministrasjonen ga uttrykk for at de ikke kan prioritere disse fagene på grunn av begrenset budsjett og begrenset tilgang på oversettere og forfattere. De kan heller ikke prioritere engelsk og norsk fremfor de samiske fagene, da det er samiske fag som legger grunnlaget for samisk opplæring. Engelsk og norsk er likevel regnet som fag der det mangler samiske læremidler, med henvisning til tilskuddsordningens målformulering om at det skal utvikles læremidler i *alle* fag.

Nordsamiske læremidler

Figur 6.1 Tilgjengelige læremidler på nordsamisk, alle fag med samisk læreplan, alle årstrinn

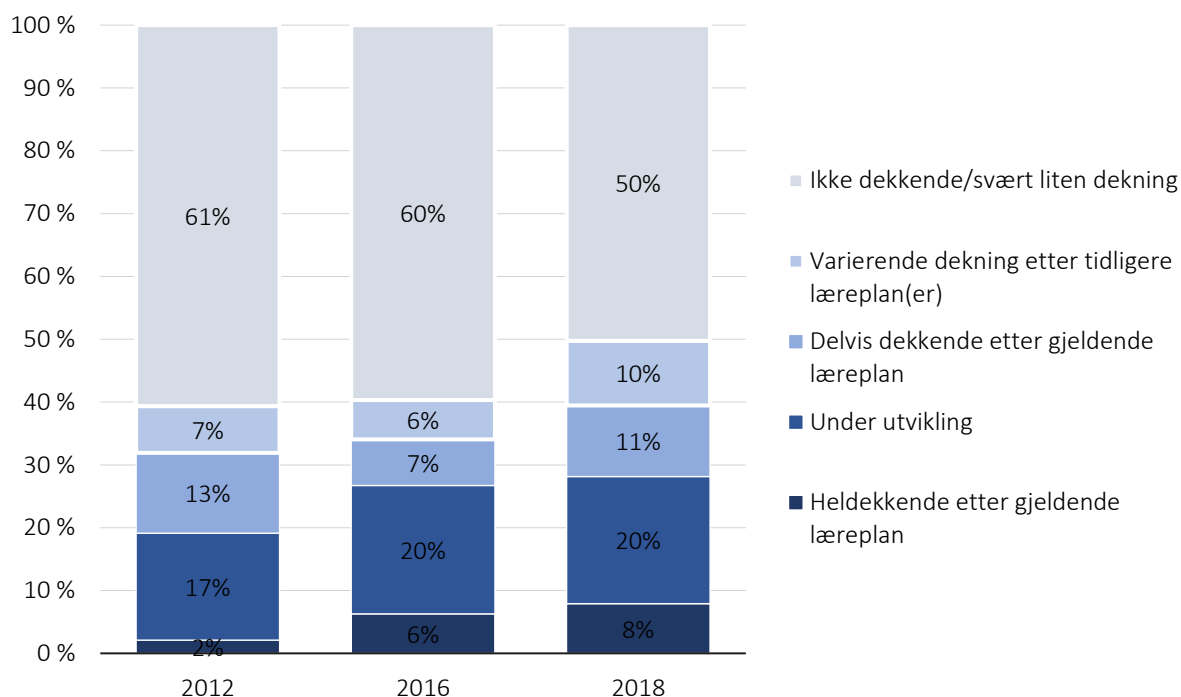

Kilde: Vista Analyse basert på underlagsmateriale oversendt fra Sametinget.

Tilgangen til nordsamiske læremidler har hatt en positiv utvikling i evalueringsperioden. Ser man på andelen heldekkende og delvis dekkende læremidler, inkludert de som er under utvikling, har den steget fra ca. 55 prosent i 2012 til 72 prosent i 2018. Andelen heldekkende læremidler økte fra 2012 til 2016, men falt mellom 2016 og 2018. Dette er stort sett forklart av nye læreplaner (fagfornyelsen) og at læremiddelprosjektene overføres til kategorien «under utvikling» fordi nye tillegg/endringer må gjøres for å tilfredsstille kravene i læreplanene etter fagfornyelsen.

Lulesamiske læremidler

Figur 6.2 Tilgjengelige læremidler på lulesamisk, alle fag med samisk læreplan, alle årstrinn

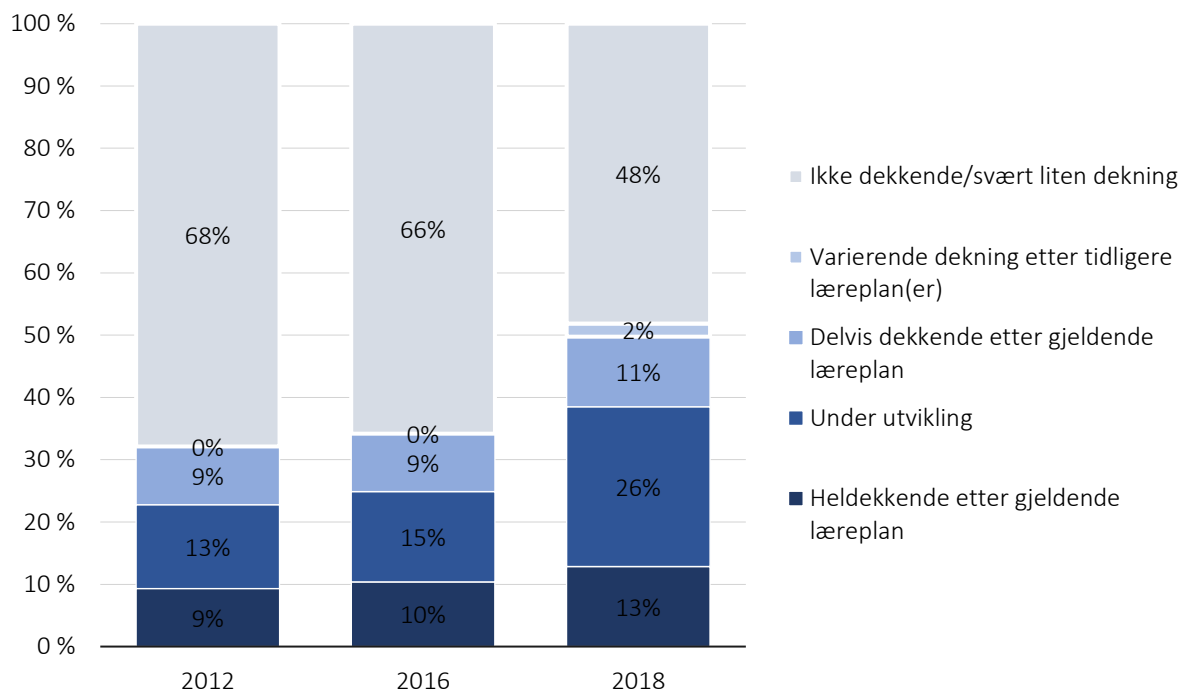

Kilde: Vista Analyse basert på underlagsmateriale oversendt fra Sametinget.

Tilgangen til lulesamiske læremidler er mye mer begrenset enn på nordsamisk, selv om det har vært en positiv utvikling i evalueringsperioden. Fra 2012 har man gått fra at det ikke finnes dekkende læremidler i over 60 prosent av fagene, til at det ikke finnes dekkende læremidler i 50 prosent av fagene i 2018. Andelen heldekkende læremidler på lulesamisk er svært lav, på kun 8 prosent i 2018.

Sørsamiske læremidler

Figur 6.3 Tilgjengelige læremidler på sørsamisk, alle fag med samisk læreplan, alle årstrinn

Kilde: Vista Analyse basert på underlagsmateriale oversendt fra Sametinget.

Tilgangen til sørsamiske læremidler er også mye lavere enn for nordsamiske læremidler, men dekningen er noe bedre enn på lulesamisk. Det har vært en markant økning mellom 2016 og 2018, om man ser på heldekkende og delvis dekkende, samt de læremidlene som er under utvikling. Økningen mellom 2016 og 2018 ville trolig vært noe større dersom man ikke hadde innført fagfornyelsen og gjort justeringer av allerede igangsatte læremiddelprosjekter som følge av de nye læreplanene.

Manglende samsvar mellom mål og tilskuddsrammen

Gjennomgangen over viser at målet for tilskuddsordningen ikke er nådd i evalueringsperioden. Kun 39 pst. av fagene hadde i 2018 på nordsamisk etter gjeldende læreplan, og for lule- og sørsamisk var andelen hhv. 19 og 24 pst., ikke inkludert læremidler under utvikling. Andelen har økt over tid i løpet av læreplanperioden, men med eksisterende tilskuddsramme rakk man ikke å utvikle læremidler i halvparten av fagene engang før ny læreplanperiode begynte. Med dagens mål om samiske læremidler i alle fag er rammen for tilskuddsordningen for liten. Bedre samsvar mellom ambisjonene for ordningen og økonomisk ramme kan legge til rette for tydeligere prioriteringer og mest mulig nytte per tilskuddskrone. Vi anbefaler derfor at Sametinget vurderer ambisjonsnivået i målformuleringen opp mot tilgjengelig ramme for tilskuddsordningen.

6.1.2 Få forfatter- og oversetterressurser

En viktig forutsetning for læremiddelproduksjon er tilstrekkelig tilgang på kvalifiserte forfattere og oversettere. Det er i dag mangel på forfattere og oversettere, særlig innen sør- og lulesamisk. Dette påvirker både produksjonskapasiteten og fremdriften i prosjektene. Forlagene, lærerne, Sametinget og andre

samiske institusjoner konkurrerer om de samme knappe lærerressursene. Prosjektene er svært avhengige av enkeltpersoner, som ofte utvikler læremidler ved siden av fulltidsstilling som lærer. Sykdom og annet fravær kan dermed få store konsekvenser for fremdriften i prosjektene. Forfattermangel i kombinasjon med forsinkelser gjør at det tar lang tid å oppdatere eller lage nye læremidler i forbindelse med fornyelse av læreplaner.

Etter vår vurdering er tilgangen på forfattere en forutsetning for at tilskuddsordningen skal fungere etter hensikten. Rekruttering av en stabil forfatterbase og forlagsbransje er imidlertid ikke noe tilskuddsordningen kan løse alene. Dette vil avhenge av forhold utenfor tilskuddsordningen, som rekruttering til læreryrket, studier i samiske språk og læremiddelpedagogikk. Det betyr imidlertid ikke at en ikke kan gjøre grep innenfor dagens tilskuddsordning for å legge til rette for at det blir mer attraktivt å utvikle læremidler. I neste delkapittel vil vi diskutere om produksjonen kan økes gjennom forbedringer i utformingen og forvaltningen av ordningen.

6.2 Hvor er forbedringspotensialet i en relativt godt utformet og forvaltet ordning?

I dette delkapitlet svarer vi på evalueringsspørsmål 1b): *Kan produksjonen økes gjennom forbedringer i tilskuddsordningen?* Vi vil først vurdere ordningens utforming og forvaltning, før vi vurderer tiltak for mer effektiv produksjon.

6.2.1 Utformingen av ordningen

I dette delkapitlet vurderer vi hvordan utformingen av tilskuddsordningen legger til rette for produksjon av læremidler.

Samlet sett fremstår tilskuddsregelverket som godt utformet. Sametinget har gjennomført flere tiltak i evalueringsperioden for å følge opp tidligere evalueringer og undersøkelser for å legge til rette for mer effektiv produksjon, særlig fra en arbeidsgruppe sammensatt av Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet (Sametinget m. fl., 2010). Dagens målformulering («Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen») er knyttet til utvikling av læremidler, som er en aktivitet. Som diskutert i kapittel 2.3.1 er læremidler på samisk en nødvendig forutsetning for å kunne realisere Sametingets opplæringsmål om at det samiske samfunnet skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Et resultatmål fremstår derfor som dekkende for ordningen.

Kriteriet for måloppnåelse («Økt tilgang til samiske læremidler på alle samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen») og de tilhørende indikatorene som skal belyse graden av måloppnåelse (årlige læremiddelutgivelser fordelt på språk, fag, årstrinn og type og igangsatte prosjekter) er tydelig og målbart, og er egnet til å belyse om det utvikles læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Videre er målgruppen og tilskuddsmottakerne for ordningen entydig identifiserbare. Kunngjøring og informasjon om ordningen synes å nå potensielle tilskuddsmottakere. På bakgrunn av intervjuene har vi inntrykk av at ordningen er enkel å forstå for mottakerne, og at ordningen ikke er unødig komplisert å drifte for Sametinget, selv om eksterne faktorer i form av tildelinger utenom den ordinære budsjettprosessen skaper utfordringer, jf. kapittel 5.6.

Ordningen har tydelige tildelingskriteringer. Noen av informantene ga uttrykk for at satsene for referansegrupper og korrekturlesning er for lave. Vi anbefaler at Sametinget vurderer disse satsene nærmere.

Videre har ordningen klare og tydelige prioriteringskriterier. Økt fokus på gjennomføring har gjenspeilet seg i tildelingskriteriene, prioriteringskriteriene og fristene for ferdigstilling og utsettelse, blant annet som en oppfølging av tidligere evalueringer og undersøkelser. De årlige prioriteringene er forankret i handlingsplanen for læremiddelutvikling. Dette gir forutsigbarhet for søkerne, selv om det fortsatt er åpning for endringer i de årlige budsjettprosessene. Sametinget har et godt system for rapportering og oppfølging, herunder av forsinkelser.

6.2.2 Forvaltningen av ordningen

I dette delkapitlet vurderer vi hvordan forvaltningen av tilskuddsordningen legger til rette for produksjon av læremidler. Samlet sett fremstår forvaltningen som god, og den synes å oppfylle delmålene for forvaltningen presentert i kapittel 2.3.2, samt at forvaltningen er kostnadseffektiv.

I utgangspunktet ser tilskuddet ut til å nå frem til de riktige tilskuddsmottakerne (korrekt målgruppe). Sametingsadministrasjonen oppgir at deres forslag til tildelinger er basert på faglige vurderinger. I tillegg brukes det ressurser på å følge opp og veilede søkerne for å heve nivået på søknadene. Samtidig kan Sametingsrådet vektlegge andre hensyn enn de rent faglige i sine tildelingsbeslutninger, jf. kapittel 5.3, knyttet til jevn fordeling mellom språkene og arbeidsplasshensyn i forlagene. Dersom dette fører til at man ikke tildeler midler til prosjektene som holder høyest faglig nivå og med beste evne til gjennomføring, kan en slik praksis gå på bekostning av kvalitet og effektivitet i læremiddelproduksjonen, og dermed være til hinder for tilskuddsordningens måloppnåelse. I tillegg vil konkurranse om tilskuddsmidlene kunne virke disiplinerende for forlagene og forfattere som søker om tilskudd.

Som en oppfølging av anbefalingene i Sametinget m.fl. (2010) har Sametinget siden 2012 prioritert gjennomgående og heldekkende læremidler samt parallellutgaver. Intensjonen har vært å få et mer helhetlig tilbud av læremidler og terminologiutvikling, større forutsigbarhet for forlagene og økonomiske gevinster (Sametinget m. fl., 2010). Ifølge Sametingsadministrasjonen er denne typen prosjekter mer tidkrevende, og er ofte forsinket på grunn av størrelsen. Etter vår vurdering må prioriteringen av denne typen prosjekter være en avveining mellom ferdigstilling innen fristen på den ene siden, og kvalitet og potensielle økonomiske gevinster på den andre siden. En detaljert gjennomgang av om tilskuddsbeløp tildeles i samsvar med intensjoner og tildelingskriterier (korrekt beløp) og om tilskuddsmottaker anvender midlene i samsvar med formålet (korrekt anvendelse) har ikke vært en del av evalueringens mandat. Vi har imidlertid ikke grunnlag for å konkludere at dette ikke er tilfelle på bakgrunn av intervjuene og dokumentstudien.

Sametinget bruker omtrent to fulle stillinger på en tilskuddsordning som gir tilskudd på om lag 20 mill. kroner årlig. Dette kan synes å være mye, men de to årsverkene brukes imidlertid til mer enn å kun tildele og kontrollere bruken av tilskuddsmidlene. Dette tilsier at forvaltningskostnadene ved ordningen er forholdsmessige og gir ikke indikasjoner på at det brukes for mye ressurser på forvaltning av ordningen.

6.2.3 Tiltak for mer effektiv produksjon

I dette delkapitlet ser vi nærmere på mulige tiltak for mer effektiv produksjon av læremidler, både ved forbedringer i utformingen og forvaltningen av dagens ordning, men også ved forhold utenfor ordningen.

Tilrettelegge for økt frikjøp av forfattere og oversettere

Flere av informantene peker på at frikjøp er en viktig faktor for å ferdigstille prosjektene innen fristen. Frikjøp kan redusere risikoen for forsinkelser som følge av at læreren blir utslitt/utbrent eller nedprioriterer læremiddelutvikling. Vi anbefaler derfor at Sametinget ser nærmere hvordan tilskuddsordningen kan legge til rette for mer frikjøp, enten gjennom Sametingets ordning for frikjøp eller ved at forlagene selv organiserer frikjøpet.

Selv med frikjøp vil prosjektene fortsatt være sårbare for sykdom eller annet fravær hos enkeltpersoner. Samarbeid mellom lærere, der to eller flere læremiddelutviklere delvis frikjøpes og jobber sammen i et prosjekt, kan redusere risikoen for at et prosjekt stopper helt opp eller blir forsinket som følge av lengre fravær hos en ressursperson.

Tidligere søknadsfrist og tildeling

Vi anbefaler at Sametinget vurderer å fremskynde søknadsfristen og tidspunktet for tildeling for å legge til rette for at det kan søkes om frikjøp av lærere fra det skoleåret søknadsmidlene tildeles. Prioriteringene i søknadsordningen fastsettes i de årlige budsjettene, som vedtas i desember med utgangspunkt i vedtatt handlingsplan for læremiddelutvikling. Prioriteringene er dermed kjent ved årsskiftet. Det bør derfor være gjennomførbart å sette en noe tidligere søknadsfrist enn i dag, som samtidig gir tilskuddsmottakerne tilstrekkelig tid til å utarbeide søknader. Dagens handlingsplaner som spesifiserer hvilke fag, nivå og språk som skal prioriteres det enkelte år gir også en viss forutsigbarhet om hva som vil være de årlige prioriteringene, selv om disse og den endelige rammen for ordningen ikke vil være klar før budsjettet er endelig vedtatt.

Mer effektiv terminologiutvikling

Tidligere utredninger (Sametinget m. fl., 2010) har pekt på at manglende samisk terminologi fører til forsinkelser i prosjektene, som følge av at forfatterne må utvikle terminologi parallelt med læremiddelutviklingen, og fordi arbeidet med godkjenning av terminologi i Sametinget går tregt. Terminologiutvikling fremheves fortsatt som en utfordring for sørsamisk og lulesamisk, både av en av informantene og i Sametingets handlingsplan for læremidler (Sametinget, 2019a). Det er tidligere i evalueringsperioden gitt direkte tilskudd til sørsamisk læremiddel- og terminologiarbeid (Sametinget, 2019a).

Mer effektiv terminologiutvikling kan legge til rette for bedre fremdrift i prosjektene. Vi anbefaler derfor at Sametinget vurderer tiltak som kan forenkle terminologiarbeidet i sør- og lulesamisk, som mer bistand til terminologiutvikling, enten i enkeltprosjektene eller utenom tilskuddsordningen.

Bruke oversettelse og oppdatering av læremidler der det er hensiktsmessig

Oversettelse og tilpasning av læremidler kan gi raskere produksjon av nye læremidler. Det siste året er regelverket blitt tydeliggjort slik at det kan gis tilskudd til oversettelse. Vi anbefaler at Sametinget prioriterer oversettelser og tilpasning der dette er hensiktsmessig og kan gi raskere produksjon. I forbindelse med nye læreplaner vil oppdatering og tilpasning av læremidler, fremfor nyutvikling, kunne gi fornyelse av læremidlene i tråd med læreplanene, og bør vurderes der dette er hensiktsmessig.

Vi har også vurdert om en oppskalering av tilskuddsrammen i forbindelse med fornying av læreplaner, med tilhørende reduksjon i årene mellom læreplaner, kan gi raskere produksjon av nye læremidler i tråd med ny læreplan. Fra informanthold hos tilskuddsmottakerne ble det sagt at det er nok produksjonskapasitet til å øke produksjonen i årene rundt en ny læreplan, mens Sametingsadministrasjonen ikke hadde inntrykk av dette. Etter vår vurdering fremstår det som vanskelig å øke rammen for tilskuddsordningen i årene rundt en ny læreplan, og deretter nedskalere den i årene «mellom» to læreplaner. En del av kapasiteten trolig vil forsvinne i årene med lite midler, da forlagene som er avhengig av læremiddelproduksjon risikerer å legges ned eller vri produksjonen sin varig bort fra læremidler.

Bedre koordinering av tilgjengelige ressurser innen opplæring og læremiddelproduksjon

Det er få ressurspersoner i det samiske læremiddelutviklermiljøet, og mange av de potensielle læremiddelforfattere er lærere. Flere frikjøpte lærere kan dermed føre til mangel undervisningsressurser i og på samisk. Bedre koordinering kan gi bedre utnyttelse av de tilgjengelige ressursene, og samtidig redusere risikoen for målkonflikter. Et eksempel på slik koordinering er samarbeidet mellom Røros videregående/Aajege og Grong videregående skole om undervisning i og utvikling av læremidler i sørsamisk på videregående nivå. I år med få elever bruker samiske lærere mer tid på utvikling av læremidler, og når elevtallet øker, konsentrerer de seg om undervisning. Det er imidlertid ikke gitt at en slik modell vil passe for alle fag og i alle samiske språk, og må tilpasses til den konkrete situasjonen. Det kan likevel være mye å hente på bedre koordinering av de samlede ressursene, både gjennom tiltak innenfor tilskuddsordningen og utenfor.

Politiske mål om opprettholdelse av arbeidsplasser bør holdes utenfor tilskuddsordningen

Selv om tilskuddene i hovedsak ser ut til å gå til de riktige mottakerne, kan politiske føringer om jevnere fordeling mellom undervisningsspråkene og en jevnere fordeling av prosjekter til forlagene, med mål om å opprettholde arbeidsplasser, føre til at prosjektene med høyest faglig nivå og best gjennomføringsevne ikke prioriteres. Dette vil svekke effektene av konkurranse mellom tilskuddsmottakerne, som muligens kan føre til at omstillingsdyktigheten blant læremiddelprodusentene blir svakere enn ønskelig. Dette kan bidra til at man blir hengende etter den teknologiske utviklingen og produserer læremidler på en måte som gir brukerne utdaterte læremidler allerede ved første opplag. I så tilfelle vil forvaltningen av tilskuddsordningen konservere strukturer som ikke er tilpasset dagens og fremtidens brukerbehov. Vi anbefaler derfor at Sametinget endrer praksisen med å opprettholde arbeidsplasser gjennom forvaltningen av tilskuddsordningen.

Bedre utnyttelse av egenproduserte læremidler

Bedre utnyttelse av egenproduserte læremidler kan legge til rette for mer effektiv produksjon av og tilgang til læremidler. Fra intervjuene har vi inntrykk av at mange lærere produserer egne læremidler,

men at disse i liten grad deles med andre, herunder via læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Aktesne. Dette skyldes både forhold ved læremiddelportalen, men også at lærerne ikke har tid ved siden av det daglige arbeidet. Tidligere brukerundersøkelser viser at nok bidragsytere, økonomi ved at man deler materiell gratis, tid, eget selvbilde, kvalitetssikring og tilrettelegging kan være hindre for å dele læremidler (Synovate, 2012). I tillegg viser en undersøkelse fra Riksrevisjonen (2019) at læremiddelsentralen er lite kjent i det samiske miljøet. Vi anbefaler at Sametinget prioriterer å videreutvikle Ovtta|Aktan|Aktesne, slik at det blir enklere å dele egne læremidler, og tiltak for at Ovtta|Aktan|Aktesne blir bedre kjent blant lærere og tas i bruk. I tillegg bør Sametinget vurdere om det kan gjøres andre tiltak for å større grad legge til rette for deling av egenproduserte læremidler, enten gjennom tilskuddsordningen eller utenom.

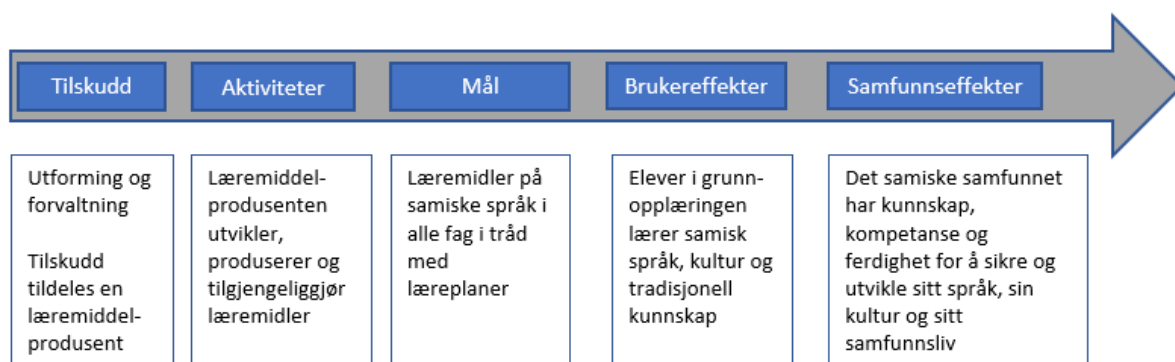
6.3 Brudd i resultatkjeden mellom produksjon av læremidler og tilgang for brukerne

I dette delkapitlet svarer vi på evalueringsspørsmål 2a): *I hvilken grad er læremidlene tilgjengelige for lærere og elever?* og 2b): *Kan og bør tilskuddsordningen endres for å bedre tilgjengeligheten, eller bør det håndteres utenfor tilskuddsordningen?*

6.3.1 Dårlig oversikt over tilgjengelige læremidler blant lærere

Tilskuddsordningen er et virkemiddel for å nå Sametingets mål for opplæring, som er at det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdighet for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv (Sametinget, 2019a). Resultatkjeden presentert i kapittel 2.1, som er gjengitt i Figur 6.4 under, illustrerer hvordan tilskuddsordningen er ment å bidra til å oppnå denne samfunnseffekten. Forventet effekt bygger på en antakelse om at det er en årsakssammenheng mellom leddene i resultatkjeden.

Figur 6.4 Resultatkjede for tilskuddsordningen

Kilde: Vista Analyse

Målet for tilskuddordningen («Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen») legger implisitt til grunn at produserte læremidler («mål») kommer frem til brukerne (første steg for å oppnå «brukereffekter»). Intervjuene peker imidlertid på at koblingen mellom utvikling/produksjon og distribusjon av læremidler er svak: Lærerne opplever å ha dårlig oversikt over tilgjengelige læremidler, bl.a. gjennom kontakt med læremiddelsentralen viser det seg av og til at lærerne ikke kjenner til eksisterende læremidler. Dette indikerer en tydelig svakhet – og

potensielt et brudd – i resultatkjeden, som er en forutsetning for at tilskuddsordningen skal virke og gi bruker- og samfunnseffekter.

I de neste delkapitlene ser vi nærmere på årsakene til dette.

6.3.2 Læreplanmål burde tydeliggjøres i læremidlene

Evalueringen viser at det ligger en potensiell effektiviseringsgevinst i at det innføres et krav til at læremidlene synliggjør hvilke læreplanmål som dekkes i læremiddelet, og etter hvilken læreplan. Dette vil være effektiviserende for de som skal formidle hva som er innholdet i læremidlene ut til brukerne, uavhengig av om den som formidler dette er læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Akte, Sametingets læremiddelsentral, eller tilskuddsmottakerne selv.

6.3.3 Forlagene har svake insentiver til markedsføring av læremidler

Dagens utforming av tilskuddsordningen stiller svært få krav til markedsføring ifb. tildeling av tilskudd, og forutsetter at tilskuddsmottaker/forlagene selv tar ansvar for markedsføring av læremidlene, sammen med Sametingets læremiddelsentral og læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Akte. Det fremgår av regelverket at tilskuddsmottakerne har ansvar for markedsføring og distribusjon av læremidler. Tilgjengeliggjøring er imidlertid ikke reflektert i målet for tilskuddsordningen, og det er heller ikke spesifisert i regelverket hva ansvaret for markedsføring og distribusjon omfatter. Vi anbefaler at krav om tilgjengeliggjøring tydeliggjøres i målformuleringen og kriteriene for måloppnåelse.

Fra intervjuene fremgår det at forlagene er lite opptatt av markedsføring av læremidlene. Siden markedsgrunnlaget er så lite er det ikke bedriftsøkonomisk lønnsomt for forlagene å satse på markedsføring, da salgsinntektene ikke forventes å overstige markedsføringskostnadene. Forlagene har med andre ord svake insentiver til å markedsføre læremidlene utover det minimum som Sametinget godkjenner.

Når brukerne samtidig mangler tilstrekkelig oversikt over læremidlene har det oppstått et brudd i resultatkjeden, ved at læremidlene ikke når frem til brukerne, jf. omtale under 6.3. Dette fører potensielt til reduserte bruker- og samfunnseffekter utover det som skyldes mangelfull produksjon (evaluerings-spørsmål 1).

En tydeliggjøring av ansvaret for markedsføring og tilgjengeliggjøring synes derfor nødvendig.

Dette kan enten løses innenfor tilskuddsordningen, ved å intensivere kravene til tilskuddsmottakerne om markedsføring. Ved denne løsningen bør det tas hensyn til at forlagene har for svake insentiver til markedsføring i dag, og at økte krav vil kunne påføre tilskuddsmottakerne økte kostnader sammenlignet med dagens situasjon.

En annen mulighet er at tilskuddsmottakerne ikke får intensiverte krav til markedsføring og distribusjon, og at et større ansvar for dette legges på Sametinget, som kan løse dette med andre virkemidler enn tilskuddsordningen. Det kan enten gjøres ved å styrke Ovtta|Aktan|Akte, Sametingets læremiddelsentral, eller begge. Økte ressurser for Ovtta|Aktan|Akte og/eller læremiddelsentralen burde fokusere på det brukerne av læremidler ønsker seg mer av. I evalueringen har vi fått innspill på at det de ønsker mer av er bedre oversikt på nettet, inkludert informasjon om hvilke læreplanmål som dekkes, og økt målrettet markedsføring i form av f.eks. informasjon om nyproduserte læremidler eller fysiske besøk. Dette utelukker selvsagt ikke andre former for tilgjengeliggjøring ovenfor brukerne.

I tilfellet med økt ansvar for Sametinget anbefaler vi at man uansett tydeliggjør hva dagens generelle krav til tilskuddsmottakerne om markedsføring og distribusjon er, og at det i det minste inkluderer at tilskuddsmottakerne må tydeliggjøre i læremidlene hvilke læreplanmål de dekker. Dette vil gjøre det enklere for Sametinget og Ovtta|Aktan|Aktesne å tilgjengeliggjøre læremidlene ovenfor brukerne.

6.4 Våre anbefalinger

I dette delkapitlet oppsummerer vi våre anbefalinger for mer effektiv produksjon og bedre markedsføring av læremidler.

Produksjon:

1. Vurdere sammenhengen mellom ambisjonsnivå i målformuleringen og tilskuddsrammen.
2. Gjennomgå tilskuddssatsene for referansegrupper og korrekturlesning.
3. Tilrettelegge for økt frikjøp av forfattere og oversettere.
4. Tidligere søknadsfrist og tildeling.
5. Mer effektiv terminologiutvikling.
6. Bruke oversettelse og oppdatering av læremidler der det er hensiktsmessig.
7. Bedre koordinering av tilgjengelige ressurser innen opplæring og læremiddelproduksjon.
8. Politiske mål om opprettholdelse av arbeidsplasser bør holdes utenfor tilskuddsordningen.
9. Bedre utnyttelse av egenproduserte læremidler.

Markedsføring:

1. Krav om tilgjengeliggjøring bør tas inn i målformuleringen og kriteriene for måloppnåelse.
2. Krav til tilskuddsmottaker om å tydeliggjøre hvilke læreplanmål som læremidlene dekker bør innføres. Det bør fremgå inne i læremiddelet hvilke læreplanmål det dekker og etter hvilken læreplan.
3. Tydeliggjøre hvem som har ansvaret for markedsføring og tilgjengeliggjøring. Det kan enten gjøres ved:
 - a. Økte krav til tilskuddsmottakerne, innenfor tilskuddsordningen, eller ved at
 - b. Sametinget tar hovedansvaret for markedsføring og tilgjengeliggjøring, og styrker Ovtta|Aktan|Aktesne og/eller Sametingets læremiddelsentral i forbindelse med dette.
4. Forbedre Ovtta|Aktan|Aktesne-nettsiden slik at flere lærere vil ta den i bruk i tillegg til å gi bedre info/kursing for at lærere skal ta den i bruk.

Referanser

- Direktoratet for økonomistyring (2007). *Evaluering av statlige tilskuddsordninger*. SSØ 11/2007.
- Direktoratet for økonomistyring. (2017). *Hvordan er regelverk for statlige tilskuddsordninger utformet?* Rapport 5/2017.
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. (2021). *Utforme tilskuddsordninger*. Hentet Juni 7, 2021 fra <https://dfo.no/fagomrader/tilskudd/utforme-tilskuddsordninger>
- Finansdepartementet. (2008). *Om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten*. Oslo: Finansdepartementet.
- Finansdepartementet. (2019). *Reglement for økonomistyring i staten - Bestemmelser om økonomistyring i staten*. Oslo: Finansdepartementet.
- Finnut Consult. (2007). *Evaluering av tilskudd til utvikling av samiske læremidler*.
- Kunnskapsdepartementet. *Tillegg nr. 6 til tildelingsbrev til Utdanningsdirektoratet for 2020. Brev til Utdanningsdirektoratet 8. juni 2020*.
- Norut. (2014). *Kartlegging av samisk spesialpedagogisk tilbud og behov*. Norut Alta RAPPORT 2014:5. Av Vigdis Nygaard og Ingvild Nylund.
- NOU 1995: 18. (1995). *Ny lovgivning om opplæring*.
- Prop. 1 S (2019-2020). (2019). *Kommunal- og moderniseringsdepartementet*.
- Prop. 114 S (2018-2019). (2019). *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019*. . Finansdepartementet.
- Riksrevisjonen. (2018). *Revisjonsrapport for 2017 om tilskuddsmidler forvaltet av Sametinget*. Oslo: Riksrevisjonen.
- Riksrevisjonen. (2019). *Undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk*. Oslo: Riksrevisjonen.
- Sametinget. (2019a). *Handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023*.
- Sametinget. (2019b). *Sametingets reviderte budsjett 2019*.
- Sametinget. (2020). *Sametingets årsmelding 2020*.
- Sametinget m. fl. (2010). *Tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler. Rapport fra arbeidsgruppe sammensatt av Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet*.
- Synovate. (2012). *Brukerundersøkelse om samiske læremidler*. Av Bjørn-Ole Johannesen, Linn B Sørensen og Geir Tommy Hoset.

Vedlegg

A Evalueringens mandat

Bilag 1 Kundens beskrivelse av Oppdraget

SSA-O kan benyttes til eksempelvis utrednings- og utviklingsoppgaver. Når oppdragsgiver kjenner behovet og vet hvilke krav som skal stilles til resultatet, men trenger hjelp til å utforme innhold og løsning, er oppdragsavtalen egnet. I motsetning til SSA-B, har leverandøren et selvstendig ansvar for ytelsen som leveres under kontrakten (resultatforpliktelse). Leverandøren har likevel relativt stor frihet med hensyn til hvordan oppdraget skal løses og er normalt ikke underlagt Oppdragsgivers instruksjonsmyndighet (noe som normalt er tilfellet under SSA-B eller SSA-B enkel)

Kundens krav til Oppdraget beskrives her. Dette gir grunnlag for hva som skal leveres fra leverandøren til slutt, og har også betydning for hva som regnes som mangler osv.

Avtalen punkt 1.1 Avtalens omfang

Bakgrunn

Sametingets mål for opplæring er at det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler, ordinære og særskilt tilrettelagte, for grunnopplæringen på nord-, lule- og sørsamisk. Sametinget har som politisk organ ansvar for å definere målsettinger, strategier og tiltak for samisk læremiddelutvikling gjennom planverk og årlige budsjetter. Sametinget har også forvaltningsansvar som tildelingsinstans for virkemidler, oppfølging og kontroll av virkemiddelbruken i henhold til lovverk, regler og retningslinjer. Læremiddelprodusentene/tilskuddsmottakere og Sametingets lærermiddelsentralen har ansvar for formidling, markedsføring og distribusjon av læremidler.

Sametingets mål for innsatsområdet samiske læremidler:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen

Sametingets mål for søkerbasert tilskuddsordning for utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samisk språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Status i utvikling og formidling av samiske læremidler

Sametinget bevilger midler til utvikling og produksjon av samiske læremidler på nord-, lule- og sørsamisk da det ikke finnes markedsgrunnlag for kommersielle utgivelser. Sametinget har i hovedsak initiert læremiddelutvikling gjennom søkerbasert tilskudd. Det er årlig igangsatt læremiddelutvikling i tråd med Sametingets prioriteringer. Til tross for jevn utvikling av samiske læremidler, har

Sametinget i læreplanperioden Kunnskapsløftet 06 Samisk ikke oppnådd fastsatte mål for tilskuddsordningen. Utfordringene ligger i at utviklingsmiljøene består av mange ledd, små språkmiljø, små forlag og få forfattere, og dette krever ulik innsats og grad av oppfølging på flere nivåer og miljøer.

Samiske læremidler formidles via flere aktører. Mottakere av Sametingets læremiddeltilskudd er forpliktet til å markedsføre og distribuere utgitte læremidler i minst fem år fra utgivelsesdato. Utgivere markedsfører læremidler via deres nettsider og ulike arrangement. Dessuten driver Sametinget en læremiddelsentral med utstilling og utlån av samiske læremidler og ressurser. Utlån av læremidler fra læremiddelsentralen skjer også via samarbeid med læremiddelportalen Ovttas|Aktan|Aktesne. Portalen har samlet informasjon om samiske læremidler, og har informasjonsansvar om samiske læremidler og læringsmateriale for skoler og barnehager. Samiske læremidler finnes også på Sametingets bibliotek. Sametinget har i 2018 gjennomført en brukerundersøkelse om læremiddelsituasjonen i skolene, og resultatene viser at informasjon og markedsføring av læremidler bør forbedres.

Krav til oppdraget

Sametinget ber om tilbud på evaluering som vurderer måloppnåelse av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning for læremiddelutvikling og hvordan samiske læremidler produsert innenfor tilskuddsordningen blir markedsført og tilgjengeliggjort av tilskuddsmottakerne og læremiddelsentralen for opplæringen. Med bakgrunn i evalueringen skal det identifiseres elementer som har et forbedringspotensial og det skal foreslås tiltak som sikrer effektivitet og fremdrift i utviklingsarbeidet og bedrer formidling av de samiske læremidlene.

Sametingets mål med bestillingen er å få et kunnskapsgrunnlag for å kunne forbedre organisering, utforming og forvaltning av Sametinget søkerbaserte tilskuddsordning og informasjon om og tilgang på samiske læremidler.

Evaluering skal omfatte perioden 2012-2020.

Det forventes at leverandøren har dialog med sentrale aktører for å innhente opplysninger om tilskuddsordningen, læremiddelutvikling/læremiddelsentralen, og at leverandøren gjør seg kjent med relevante dokumenter, deriblant:

- Evaluering av tilskudd til utvikling av samiske læremidler, Finnut Consult A/S, 2007
- Tiltak for å effektivisere utvikling og produksjon av samiske læremidler, rapport utarbeidet av Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet, 2012
- Kartlegging av samisk spesialpedagogisk tilbud og behov, Norut, 2014
- Sametingets årlige budsjetter 2012 – 2020
- Sametingets årlige regelverk for søkerbasert tilskudd til læremiddelutvikling 2012 – 2020
- Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009 – 2012
- Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling 2015 – 2019
- Sametinget handlingsplan for læremiddelutvikling 2020 – 2023
- Sametingsmelding om opplæring og utdanning, 2011

Andre relevante dokumenter, undersøkelser og rapporter:

- DFØ's veileder for evaluering av statlige tilskuddsordninger
- NOU 2016:18 Hjertespråket/Vaajmoegiele/Vájmo giella/Váibmogiella utredningen

- Undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk, rapport fra Riksrevisjonen, 2019
- Brukerundersøkelse om samiske læremidler, IKT-senteret og Sametinget, 2012

Kundens krav til sluttresultatet av oppdraget

Leverandøren skal levere skriftlig rapport på norsk og et fylldig sammendrag på nordsamisk. I tillegg skal kunden ha muntlig fremlegging av rapporten og resultatene til Sametinget. Oppdraget skal gjennomføres innen 4 måneder fra kontraktsinngåelse.

B Intervjuguider

Vi har gjennomført intervjuer med representanter fra:

- Forlag
- Lærere
- Sametinget
- Sametingets læremiddelsentral
- Samisk høgskole
- Sametingsrådet

Intervjuene ble gjennomført etter en intervjuguide. Samtlige intervjuer ble gjennomført på Teams. Det er gjennomført intervjuer på norsk og samisk. Det har også vært gjennomført en form for hybrider der spørsmålene har vært stilt på norsk, men med åpning for å kunne svare på samiske språk.

Det er gjennomført både gruppeintervjuer og individuelle intervjuer.

Det ble utarbeidet tilpassede intervjuguider for hver informantgruppe, men guidene er utarbeidet etter samme mal og samme struktur.

Vedlagt følger intervjuene for forlag og lærere. Dette var de mest omfattende intervjuguidene.

Evalueringsametingets søkerbaserte tilskudd til produksjon av samiske læremidler

Intervjuguide for samtaler med forlag (tilskuddsmottakere)

Bakgrunnen for henvendelsen

Vista Analyse og Tana samiske språksenter har fått i oppdrag fra Sametinget å evaluere tilskuddsordningen for produksjon av samiske læremidler. I den forbindelse intervjuer vi blant annet en rekke forlag som har mottatt tilskuddet de siste årene. Hensikten er å kartlegge styrker og svakheter ved dagens ordning for å kunne forbedre ordningen.

Informantens samtykke

Informasjon fra intervjuene vil anonymiseres og ingen svar skal kunne spores tilbake til informanten. Dersom det vil være aktuelt med sitater, vil vi ta kontakt i etterkant av intervjuet for å få eksplisitt samtykke til dette. Hvis det er greit for informanten, vil vi ta opptak av intervjuet. Opptaket vil kun benyttes til å lage gode referater og vil slettes etterpå.

Intro

1. Kort om forlaget som intervjues:
 - Antall administrativt ansatte
 - Antall forfattere
 - Si litt om omfanget av produksjonen, historisk, men gjerne med vekt på de siste årene

Tilskudd til læremidler

2. Hvor mange læremidler har forlaget fått tilskudd til de siste tre årene (2018, 2019, 2020), og hva er den samlede summen de har fått?
3. Hvor viktig er læremiddeltilskuddet for forlagets produksjon av læremidler?
4. Reflekterer satsene den reelle kostnaden ved å produsere læremidlene? Hva ville konsekvensene vært om satsene ble endret?
5. Driver forlaget med frikjøp av forfattere? Er det noen utfordringer knyttet til dette?

6. Får forlaget driftsstøtte fra Sametinget? Får forlaget støtte fra andre aktører enn Sametinget?
7. Planlegger forlaget å søke med noen læremiddelprosjekter i 2021? Legger forlaget planer enda lengre frem i tid?

Søknadsprosessen, handlingsplanene og prioriteringene

8. Hvordan oppleves søknadsprosessen for tilskudd til læremiddelprosjekter?
9. Omtrent hvor lang tid bruker forlaget på å utforme søknad til ett læremiddelprosjekt? (all tid inkludert; planlegging, organisering og søknadsskriving).
10. Handlingsplanen for læremiddelutvikling og søknadskriteriene gir tydelige føringer for hvilke læremidler som prioriteres. Skaper dette noen utfordringer, og i så fall hvilke?
11. Har det hendt at forlaget har søkt om tilskudd til prosjekter de ikke fikk støtte til?
(Hvis ja; Ga Sametinget en begrunnelse for hvorfor? Opplevdes denne som god?)

Gjennomføring av prosjekter som har fått tilskudd

12. Hvordan har det gått med gjennomføringen av prosjekter som har mottatt tilskudd? Har forlaget levert til avtalt tid?
(Hvis nei, hva har vært grunnene til det?)
13. Er forlaget hensiktsmessig størrelse for å produsere læremidler på en effektiv måte? Påvirker tilskuddet og innretningen på det måten forlagene organiserer seg på?
14. Beskriv rapporteringen, underveis- og sluttrapportering. Er det tidkrevende? Nyttig?
15. Gir Sametinget noen form for oppfølging underveis i prosjektene?
(Hvis ja, er det nyttig? Hvis nei, kunne det vært nyttig?)

Markedsføring

16. I regelverket for ordningen stilles det krav til at tilskuddsmottaker distribuerer og markedsfører læremidlene. Hvordan gjør dere dette?
17. Hva synes dere om denne måten å organisere distribusjon og markedsføring på?
(Hvis det oppleves som dårlig; Hva kunne vært en bedre ordning?)
18. Sametinget fjernet kravet til gratis distribusjon (i 2015) av læremidler produsert med tilskuddsmidler. Er dagens ordning god/bedre?

Eventuelt

19. Er det andre utfordringer for samisk læremiddelproduksjon, som vi ikke har snakket om så langt?
20. Er det andre ting du ville ha sagt, men som vi ikke kom inn på i løpet av intervjuet?

Evalueringsametingets søkerbaserte tilskudd til produksjon av samiske læremidler

Intervjuguide for samtale med lærere

Bakgrunnen for henvendelsen

Vista Analyse og Tana samiske språksenter har fått i oppdrag fra Sametinget å evaluere tilskuddsordningen for produksjon av samiske læremidler. I den forbindelse intervjuer vi blant annet en rekke forlag som har mottatt tilskuddet de siste årene og lærere i samisk. Hensikten er å kartlegge styrker og svakheter ved dagens ordning for å kunne forbedre ordningen.

Informantens samtykke

Informasjon fra intervjuene vil anonymiseres og ingen svar skal kunne spores tilbake til informanten. Dersom det vil være aktuelt med sitater, vil vi ta kontakt i etterkant av intervjuet for å få eksplisitt samtykke til dette. Hvis det er greit for informanten, vil vi ta opptak av intervjuet. Opptaket vil kun benyttes til å lage gode referater og vil slettes etterpå.

Intro

1. Kort om lærernettverket:
-Har noen av lærerne produsert læremidler før? Med tilskudd?

Om læremiddelsituasjonen

2. Beskriv hvordan tilgangen på gode samiske læremidler er.
-Hva er hovedutfordringene?
-Har noe endret seg de siste 10 årene? *(Hvis mulig, si noe om dette er ulikt for de tre språkene, for ulike nivåer i skolen, fag, type læremiddel)*
3. Læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Akte|ne har en delingsarena der brukere kan dele egenproduserte læringsressurser og se hva andre har delt. I hvilken grad bruker lærere denne delingsarenaen? Er det vanlig å bruke egenproduserte læremidler i undervisning? *(Fungerer delingsarenaen etter hensikten, hvis ikke; hvorfor ikke?)*
4. Tilskuddsordningen til læremidler har en klar prioritering av hvilke læremidler som skal produseres hvert år. Synes dere planene er godt utformet med tanke på det reelle behovet? *(Hvis nei, er det noe systematisk feil i hvordan planene utformes?)*

5. Er det andre hindre for tilgangen til læremidler på skolene?
(f.eks. kommunens prioriteringer, skoleledelsens prioriteringer etc.)

Oversikt over læremidler og markedsføringen av dem

6. Hvilke kilder bruker dere for å holde dere oppdatert på hvilke læremidler som er tilgjengelige?
(Oppfølgingsspørsmål: spør om bruken av Ovttas og Sametingets egen læremiddelsentral. Hvor viktige er disse? Eventuelt; hva burde de gjort bedre?)
7. I regelverket for tilskuddsordningen stilles det krav til at tilskuddsmottaker (forlagene) distribuerer og markedsfører læremidlene. Hvordan opplever dere at de gjør dette?
8. Hva synes dere om denne måten å organisere distribusjon og markedsføring på?
(Hvis det oppleves som dårlig: Hva kunne vært en bedre ordning?)

Eventuelt

9. Er det andre utfordringer for samisk læremiddelproduksjon, som vi ikke har snakket om så langt?
10. Er det andre ting dere ville sa sagt, men som vi ikke kom inn på i løpet av intervjuet?

Vista Analyse AS
Meltzers gate 4
0257 Oslo

post@vista-analyse.no
vista-analyse.no